

III

(Muut säädökset)

EUROOPAN TALOUSALUE

EFTAn VALVONTAVIRANOMAISEN PÄÄTÖS

N:o 407/13/KOL,

annettu 23 päivänä lokakuuta 2013,

valtiontukea koskevien menettelysääntöjen ja aineellisten sääntöjen muuttamisesta 90. kerran lisäamällä niihin alueellisia valtiontukia vuosille 2014–2020 koskeva uusi luku ja pidentämällä alueellisia valtiontukia vuosille 2007–2013 koskevan luvun ja perusteita suurten investointihankkeiden alueellisen tuen perusteelliseksi arvioimiseksi koskevan luvun voimassaoloaikaa

EFTAN VALVONTAVIRANOMAINEN, JÄLJEMPÄNÄ 'VALVONTAVIRANOMAINEN', joka

OTTAA HUOMIOON Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen, jäljempänä 'ETA-sopimus', ja erityisesti sen 61–63 artiklan ja pöytäkirjan 26,

OTTAA HUOMIOON EFTA-valtioiden sopimuksen valvontaviranomaisen ja tuomioistuimen perustamisesta, jäljempänä 'valvonta- ja tuomioistui nsopimus', ja erityisesti sen 24 artiklan ja 5 artiklan 2 kohdan b alakohdan,

Sekä katsoo seuraavaa:

Valvontaviranomainen varmistaa valvonta- ja tuomioistui nsopimuksen 24 artiklan nojalla ETA-sopimuksen valtiontukimääräysten soveltamisen.

Valvonta- ja tuomioistui nsopimuksen 5 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaisesti valvontaviranomainen antaa ilmoituksia ja suuntaviivoja ETA-sopimuksen soveltamisalaan kuuluvista asioista, jos ETA-sopimuksessa tai valvonta- ja tuomioistui nsopimuksessa nimenomaisesti niin määrätään tai jos valvontaviranomainen pitää sitä tarpeellisena.

Euroopan komissio antoi 28 päivänä kesäkuuta 2013 alueellisia valtiontukia koskevat suuntaviivat vuosille 2014–2020 ⁽¹⁾.

Kyseiset suuntaviivat ovat merkitykselliset myös Euroopan talousalueen kannalta.

ETA-sopimuksen 1 artiklassa määritellyn yhdenmukaisuuden tavoitteen mukaisesti ETA:n valtiontukisääntöjen yhtenäinen soveltaminen on varmistettava koko Euroopan talousalueella.

ETA-sopimuksen liitteen XV sivulla 11 olevan otsikon "YLEISTÄ" alla olevan II kohdan mukaan valvontaviranomaisen on komissiota kuultuaan annettava säädökset, jotka vastaavat Euroopan komission antamia säädöksiä.

ON kuullut Euroopan komissiota,

ON kuullut EFTA-valtioita 2 päivänä elokuuta 2013 päivätyllä kirjeellä,

⁽¹⁾ EUVL C 209, 23.7.2013, s. 1.

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Muutetaan valtiontuen suuntaviivoja lisäämällä niihin alueellisia valtiontukia vuosille 2014–2020 koskeva uusi luku. Uusi luku on tämän päätöksen liitteessä I.

2 artikla

Pidennetään alueellisia valtiontukia vuosille 2007–2013 koskevan luvun ja perusteita suurten investointihankkeiden alueellisen tuen perusteelliseksi arvioimiseksi koskevan luvun voimassaoloaikaa 30 päivään kesäkuuta 2014.

3 artikla

Ainoastaan päätöksen englanninkielinen teksti on todistusvoimainen.

Tehty Brysselissä 23 päivänä lokakuuta 2013.

EFTAn valvontaviranomaisen puolesta

Oda Helen SLETNES

Puheenjohtaja

Sabine MONAUNI-TÖMÖRDY

Kollegion jäsen

—

ALUEELLISIA VALTIONTUKIA KOSKEVAT SUUNTAVIIVAT VUOSILLE 2014–2020

JOHDANTO

- (1) ETA-sopimuksen 61 artiklan 3 kohdan a ja c alakohdan nojalla EFTAn valvontaviranomainen, jäljempänä 'valvontaviranomainen', voi katsoa, että tiettyjen epäedullisessa asemassa olevien ETA:n alueiden taloudellisen kehityksen edistämiseen tarkoitettu valtiontuki soveltuu sisämarkkinoille⁽¹⁾. Tällaista valtiontukea kutsutaan alueelliseksi valtiontueksi.
- (2) Valvontaviranomainen esittää näissä suuntaviivoissa edellytykset, joiden täyttyessä aluetuen voidaan katsoa soveltuvan sisämarkkinoille, ja vahvistaa kriteerit niiden alueiden määrittämiseksi, jotka täyttävät ETA-sopimuksen 61 artiklan 3 kohdan a ja c alakohdan mukaiset edellytykset⁽²⁾.
- (3) Alueellista tukea koskevan valtiontukien valvonnan ensisijainen tavoite on sallia tuki alueelliseen kehitykseen, samalla kun varmistetaan ETA-valtioiden väliset tasapuoliset toimintaedellytykset erityisesti estämällä tukikilpailu, joka voi aiheuttaa, kun valtiot pyrkivät houkuttelemaan yrityksiä ETA:n epäedullisessa asemassa oleville alueille tai säilyttämään ne siellä, ja rajoittaa kauppaa ja kilpailuun kohdistuvat aluetuen vaikutukset pienimpään mahdolliseen.
- (4) Maantieteellisen kehityksen tavoite erottaa alueellisen tuen muista tukimuodoista, joita ovat tuki tutkimukseen, kehitykseen ja innovaatioihin, työllisyystuki, koulutustuki, energia- tai ympäristönsuojelutuki. Näillä tukimuodoilla tavoitteellaan muita ETA-sopimuksen 61 artiklan 3 kohdan mukaisia yhteistä etua koskevia tavoitteita. Eräissä tapauksissa kyseisten muiden tukimuotojen osalta sallitaan korkeampi tuki-intensiteetti, kun tuki myönnetään epäedullisessa asemassa oleville alueille sijoittautuneille yrityksille niiden kyseisillä alueilla kohtaamien erityisten vaikeuksien vuoksi⁽³⁾.
- (5) Alueellinen tuki voi olla tehokasta ainoastaan silloin, kun sitä käytetään säästeliäästi ja oikeassa suhteessa ongelmiin ja sen myöntäminen keskittyy kaikkein epäedullisimmassa asemassa oleviin alueisiin ETA-alueella⁽⁴⁾. Erityisesti sallittujen tuen enimmäismäärien olisi vastattava kyseessä olevien alueiden kehitykseen vaikuttavien ongelmien suhteellista vakavuutta. Lisäksi niiden etujen, joita tuella saavutetaan epäsuotuisan alueen kehittymisen muodossa, on oltava suurempia kuin tuesta aiheutuva kilpailun vääristyminen⁽⁵⁾. Tuella saavutettavien myönteisten vaikutusten painoarvo todennäköisesti vaihtelee ETA-sopimuksen 61 artiklan 3 kohdan mukaisesti sovellettavan poikkeuksen mukaan siten, että kaikkein epäedullisimmassa asemassa olevilla, 61 artiklan 3 kohdan a alakohdan soveltamisalaan kuuluvilla alueilla voidaan hyväksyä kilpailun suurempi vääristyminen kuin 61 artiklan 3 kohdan c alakohdan soveltamisalaan kuuluvilla alueilla⁽⁶⁾.
- (6) Alueellinen tuki voi olla tehokasta edistettäessä heikommassa asemassa olevien alueiden taloudellista kehitystä ainoastaan silloin, kun se kohdistuu tietyille alueille ja kun se myönnetään lisäinvestointien tai taloudellisen toiminnan houkuttelemiseksi kyseisille alueille. Tietyissä erittäin rajoitetuissa, tarkoin määritellyissä tapauksissa tiettyjen alueiden mahdollisesti kohtaamat esteet, jotka liittyvät taloudellisen toiminnan houkuttelemiseen tai säilyttämiseen, voivat olla niin vaikeita tai pysyviä, että investointituki ei ehkä yksinään riitä alueen kehittämiseen. Ainoastaan tällaisissa tapauksissa alueellisia investointitukia voidaan täydentää investointiin liittymättömällä alueellisella toimintatuella.
- (7) Euroopan komissio esitteli 8. toukokuuta 2012 annetussa valtiontuki uudistusta koskevassa tiedonannossa⁽⁷⁾ kolme valtiontukien valvonnan uudistamiseen liittyvää tavoitetta:
- a) kestävä, älykkään ja osallistavan kasvun edistäminen kilpailuun perustuvilla sisämarkkinoilla;

⁽¹⁾ ETA-sopimuksen 61 artiklan 3 kohdan a alakohdan nojalla aluetukikelpoiset alueet eli a-alueet ovat usein epäedullisessa asemassa ETA-alueella taloudellisen kehityksen kannalta. ETA-sopimuksen 61 artiklan 3 kohdan c alakohdan nojalla aluetukikelpoiset alueet eli c-alueet ovat myös epäedullisessa asemassa mutta vähemmässä määrin. Koska EFTA-valtioiden BKT asukasta kohti on suhteellisen korkea, mikään alue ei ole tällä hetkellä oikeutettu ETA-sopimuksen 61 artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaiseen poikkeukseen.

⁽²⁾ Nämä suuntaviivat vastaavat 28. kesäkuuta 2013 annettua komission tiedonantoa "Alueellisia valtiontukia koskevat suuntaviivat vuosille 2014–2020", jäljempänä 'komission suuntaviivat' (EUVL C 209, 23.7.2013, s. 1).

⁽³⁾ Tämän vuoksi näihin tarkoituksiin myönnetyn tuen enimmäisintensiteetin alueellisia korotuksia ei katsota aluetueksi.

⁽⁴⁾ Kukin EFTA-valtio voi määrittää kyseiset alueet aluetukikartassa 5 jaksossa vahvistettujen edellytysten perusteella.

⁽⁵⁾ Ks. asia 730/79, Philip Morris, tuomio 17.9.1980, Kok., s. 2671, 17 kohta, ja asia C-169/95, Espanja v. komissio, tuomio 14.1.1997, Kok., s. I-148, 20 kohta.

⁽⁶⁾ Ks. tältä osin asia T-380/94, APUFFASS ja AKT v. komissio, tuomio 12.12.1996, Kok., s. II-2169, 54 kohta.

⁽⁷⁾ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle sekä alueiden komitealle — EU:n valtiontuki uudistus, COM(2012) 209 final.

- b) komission ennakoarvioinnin keskittäminen tapauksiin, joilla on suurin vaikutus sisämarkkinoilla, ja yhteistyön tiivistäminen EU:n jäsenvaltioiden kanssa valtiontukisääntöjen täytäntöönpanossa;
- c) sääntöjen sujuvoittaminen ja päätöksenteon nopeuttaminen.
- (8) Tiedonannossa kehoitettiin erityisesti omaksumaan eri suuntaviivojen ja puitteiden tarkistusta koskeva yhteinen lähestymistapa, joka perustuisi sisämarkkinoiden lujittamiseen, julkisten menojen vaikuttavuuden parantamiseen kanavoimalla valtiontuki paremmin yhteisen edun mukaisiin tavoitteisiin, kannustavan vaikutuksen suurempaan valvontaan, tuen rajoittamiseen tarvittavaan vähimmäismäärään sekä kilpailuun ja kauppaan mahdollisesti kohdistuvien tuen kielteisten vaikutusten arviointiin. Valvontaviranomainen yhtyy tähän näkemykseen. Näissä suuntaviivoissa esitetyt soveltuvuusedellytykset perustuvat näihin yhteisiin arviointiperiaatteisiin, ja niitä sovelletaan ilmoitettuihin tukiohjelmiin ja yksittäiseen tukeen.

1. SOVELTAMISALA JA MÄÄRITELMÄT

1.1 ALUEELLISEN TUEN SOVELTAMISALA

- (9) Teräs-⁽⁸⁾ ja synteettikuituteollisuudelle⁽⁹⁾ myönnettävän aluetuen ei katsota soveltuvan sisämarkkinoille.
- (10) Valvontaviranomainen soveltaa näissä suuntaviivoissa vahvistettuja periaatteita alueelliseen tukeen kaikilla ETA-sopimuksen soveltamisalaan kuuluvilla taloudellisen toiminnan aloilla⁽¹⁰⁾, lukuun ottamatta liikennealaa⁽¹¹⁾, johon sovelletaan erillisissä säädöksissä vahvistettuja erityissääntöjä, jotka saattavat poiketa osittain tai täysin näistä suuntaviivoista. Valvontaviranomainen soveltaa näitä suuntaviivoja muiksi kuin maataloustuotteiksi jalostettavien maataloustuotteiden jalostamiseen ja kaupan pitämiseen.
- (11) Näitä suuntaviivoja ei sovelleta lentoasemille⁽¹²⁾ tai energia-alalla⁽¹³⁾ myönnettyyn valtiontukeen.
- (12) Laajakaistaverkoille myönnetyn alueellisen investointituen voidaan katsoa soveltuvan sisämarkkinoille, jos se näissä suuntaviivoissa vahvistettujen yleisten edellytysten lisäksi täyttää myös seuraavat erityisedellytykset: i) tukea myönnetään vain alueille, joilla ei ole samantyyppistä (joko peruslaajakaista- tai NGA-) verkkoa ja joilla sellaista ei todennäköisesti kehitetä lähitulevaisuudessa; ii) tuettu verkko-operaattori tarjoaa tasapuolisin ja syrjimättömin ehdoin aktiivisia ja passiivisia tukkuliittymiä, joihin sisältyy mahdollisuus tosiasiallisiin ja täysin eriytettyihin tilaajayhteyksiin; iii) tuki olisi myönnettävä tarjouskilpailumenettelyn perusteella valvontaviranomaisen laajakaista-suuntaviivojen 74 kohdan c ja d alakohdan mukaisesti⁽¹⁴⁾.
- (13) Tutkimusinfrastruktuureille⁽¹⁵⁾ myönnettävän alueellisen investointituen voidaan katsoa soveltuvan sisämarkkinoille, jos näissä suuntaviivoissa vahvistettujen yleisten edellytysten lisäksi sen ehtona on avoin ja syrjimätön pääsy infrastruktuuriin.
- (14) Investointeihin tai taloudellisen toiminnan säilyttämiseen heikommin kehittyneellä alueella liittyvät alueelliset haitat vaikuttavat yleensä vähemmän suuriin yrityksiin kuin pieniin ja keskisuuriin yrityksiin (pk-yritykset). Ensinnäkin suurten yritysten on helpompi saada pääomaa ja luottoa maailmanlaajuisilla markkinoilla, eikä tietyn epäsuotuisan alueen rajoitetumpi rahoituspalvelujen tarjonta sen vuoksi haittaa niitä yhtä paljon. Toiseksi suurten yritysten tekemät investoinnit voivat tuottaa mittakaavaetuja, jotka vähentävät sijaintiin liittyviä alkukustannuksia

⁽⁸⁾ Liitteessä II olevien määritelmien mukaisesti.

⁽⁹⁾ Liitteessä II a olevien määritelmien mukaisesti.

⁽¹⁰⁾ Valvontaviranomaisen antamien laivanrakennusteollisuuden valtiontukia koskevien suuntaviivojen (EUVL L 31, 31.1.2013, s. 77, ja ETA-täydennysosa N:o 7, 31.1.2013, s. 1) voimassaolon päätyttyä 31. joulukuuta 2013 myös laivanrakennusteollisuuden alueellinen tuki kuuluu näiden suuntaviivojen soveltamisalaan. Kaikki valvontaviranomaisen antamat suuntaviivat ovat saatavilla seuraavasta osoitteesta: <http://www.eftasurv.int/state-aid/legal-framework/state-aid-guidelines/>

⁽¹¹⁾ 'Liikenteellä' tarkoitetaan matkustajien kuljettamista ilma-aluksella, meriteitse, maanteitse, rautateitse ja sisävesitse tai rahdinkuljetuspalvelujen tarjoamista toisen lukuun.

⁽¹²⁾ Ks. valvontaviranomaisen antamat ilmailualan tukea koskevat suuntaviivat (EYVL L 124, 23.5.1996, s. 41), joissa viitataan yhteisön suuntaviivoihin EY:n perustamissopimuksen 92 ja 93 artiklan ja ETA-sopimuksen 61 artiklan soveltamisesta ilmailualan valtiontukiin (EYVL C 350, 10.12.1994, s. 5), ja valvontaviranomaisen suuntaviivat lentoasemien rahoittamisesta ja alueellisilta lentoasemilta liikennöivien lentoyhtiöiden toiminnan aloittamista koskevasta valtiontuesta (EUVL L 62, 6.3.2008, s. 30, ja ETA-täydennysosa N:o 12, 6.3.2008, s. 3), sellaisina kuin ne ovat muutettuina tai korvattuina.

⁽¹³⁾ Valvontaviranomainen arvioi energia-alan valtiontukien soveltuvuuden sisämarkkinoille valtiontuesta ympäristönsuojelulle annettujen suuntaviivojen muuttamista koskevien tulevien energiaa ja ympäristönsuojelutukea koskevien suuntaviivojen perusteella ja ottaa huomioon tukialueiden erityiset haitat.

⁽¹⁴⁾ Suuntaviivat valtiontukisääntöjen soveltamisesta laajakaistaverkkojen nopean käyttöönoton yhteydessä (ei vielä julkaistu). Kaikki valvontaviranomaisen antamat suuntaviivat ovat saatavilla seuraavasta osoitteesta: <http://www.eftasurv.int/state-aid/legal-framework/state-aid-guidelines/>

⁽¹⁵⁾ Kuten ne on määritellyt eurooppalaiseen tutkimusinfrastruktuurikonsortioon (ERIC) sovellettavasta yhteisön oikeudellisesta kehyksestä 25 päivänä kesäkuuta 2009 annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 723/2009 (EUVL L 206, 8.8.2009, s. 1), jota sovelletaan ETA-alueella ETA-sopimuksen pöytäkirjan 31 nojalla, tutkimus- ja kehitysohjon sekä innovaatiotoimintaan myönnettävää tukea koskevien valvontaviranomaisen suuntaviivojen (EUVL L 305, 19.11.2009, s. 1, ja ETA-täydennysosa N:o 60, 19.11.2009, s. 1) mukaisesti.

ja jotka monilta osin eivät ole sidoksissa alueeseen, jolla investointi toteutetaan. Kolmanneksi investointeja tekevillä suurilla yrityksillä on yleensä huomattavasti neuvotteluvoimaa viranomaisiin nähden, mikä saattaa johtaa tuen myöntämiseen tarpeettomasti tai perusteettomasti. Lisäksi voidaan todeta, että suuret yritykset ovat todennäköisemmin merkittäviä toimijoita kyseisillä markkinoilla ja sen vuoksi investointi, johon tukea myönnetään, voi vääristää kilpailua ja kauppaa sisämarkkinoilla.

- (15) Koska suurten yritysten investointeihin myönnettävällä alueellisella tuella ei todennäköisesti ole kannustavaa vaikutusta, sen ei voida katsoa soveltuvan sisämarkkinoille ETA-sopimuksen 61 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaisesti, ellei sitä myönnetä alkuinvestointeihin, joilla luodaan uutta taloudellista toimintaa näillä alueilla ⁽¹⁶⁾ tai monipuolistetaan laitoksen tuotantoa uusiin tuotteisiin tai uusiin prosessi-innovaatioihin.
- (16) Alueellinen tuki, jonka tavoitteena on vähentää yrityksen juoksevia menoja, on toimintatukea, jonka ei katsota soveltuvan sisämarkkinoille, ellei sitä myönnetä epäedullisessa asemassa olevien alueiden yritysten kohtaamien tiettyjen tai pysyvien haittojen lieventämiseen. Toimintatuen katsotaan soveltuvan sisämarkkinoille, jos sen tavoitteena on vähentää tiettyjä vaikeuksia, joita pk-yritykset kohtaavat ETA-sopimuksen 61 artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaisilla erityisen epäedullisessa asemassa olevilla alueilla, tai estää tai vähentää väestökatoa erittäin harvaan asutuilla alueilla.
- (17) Toimintatuen ei voida katsoa soveltuvan sisämarkkinoille, jos yrityksen pääasiallinen toiminta kuuluu tilastollisen toimialaluokituksen NACE ⁽¹⁷⁾ Rev. 2 ⁽¹⁸⁾ pääluokkaan K "Rahoitus- ja vakuutustoiminta" tai jos sen toiminta kattaa konsernin sisäiset toiminnot ja sen pääasiallinen toiminta kuuluu NACE Rev. 2 -järjestelmän luokkaan 70.10 "Pääkonttorien toiminta" tai 70.22 "Muu liikkeenjohdon konsultointi".
- (18) Alueellista tukea ei saa myöntää myöskään vaikeuksissa oleville yrityksille, sellaisina kuin ne määritellään näiden suuntaviivojen soveltamiseksi vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseksi ja niiden rakenteiden uudistamiseksi myönnettävää valtiontukea koskevissa valvontaviranomaisen suuntaviivoissa ⁽¹⁹⁾, sellaisina kuin ne ovat muutettuina tai korvattuina.
- (19) Arvioidessaan alueellista tukea, jota myönnetään yritykselle, jolle on annettu sellaiseen valvontaviranomaisen aikaisempaan päätökseen perustuva maksamaton perintämääräys, jossa tuki on todettu sääntöjenvastaiseksi ja sisämarkkinoille soveltumattomaksi, valvontaviranomainen ottaa huomioon vielä perimättä oleman tukimäärän ⁽²⁰⁾.

1.2 MÄÄRITELMÄT

- (20) Näissä suuntaviivoissa tarkoitetaan
- 'a-alueilla' ETA-sopimuksen 61 artiklan 3 kohdan a alakohdan määräyksiä soveltaen aluetukikartassa nimettyjä alueita; 'c-alueilla' ETA-sopimuksen 61 artiklan 3 kohdan c alakohdan määräyksiä soveltaen aluetukikartassa nimettyjä alueita;
 - 'tapauskohtaisella tuella' tukea, jota ei myönnetä tukiohjelman perusteella;
 - 'mukautetulla tuen määrällä' suuren investointihankkeen sallitun tuen enimmäismäärää, joka määritetään seuraavan laskentakaavan avulla:

$$\text{tuen enimmäismäärä} = R \times (50 + 0,50 \times B + 0,34 \times C)$$

jossa kaavassa R on kyseiseen alueeseen sovellettava tuen enimmäisintensiteetti, lukuun ottamatta pk-yritysten tuki-intensiteetin lisäystä; B on tukikelpoisten kustannusten 50–100 miljoonan euron välinen osa; C on tukikelpoisten kustannusten 100 miljoonan euron ylittävä osa;

⁽¹⁶⁾ Katso 20 kohdan i alakohta.

⁽¹⁷⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1893/2006, annettu 20 päivänä joulukuuta 2006, tilastollisen toimialaluokituksen NACE Rev. 2 vahvistamisesta sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3037/90 ja tiettyjen eri tilastoaloja koskevien yhteisön asetusten muuttamisesta (EUVL L 393, 30.12.2006, s. 1).

⁽¹⁸⁾ NACE-lyhenne on peräisin EU:n taloudellisen toiminnan tilastoluokituksia varten kehitetyn järjestelmän ranskkankielisestä nimestä "Nomenclature générale des Activités économiques dans les Communautés Européennes" (Euroopan yhteisöjen tilastollinen toimialaluokitus).

⁽¹⁹⁾ EUVL L 107, 28.4.2005, s. 28, sellaisena kuin se on jatkettuna EUVL:ssä L 48, 25.2.2010, s. 27, ja valtiontukea koskevien menettelysääntöjen ja aineellisten sääntöjen muuttamisesta 86. kerran 28 päivänä marraskuuta 2012 annetulla valvontaviranomaisen päätöksellä N:o 438/12/KOL (EUVL L 190, 11.7.2013, s. 91, ja ETA-täydennysosa N:o 40, 11.7.2013, s. 15). Kuten kyseisten suuntaviivojen 19 kohdassa todetaan, koska vaikeuksissa olevan yrityksen olemassaolo on vaarassa, sitä ei voida katsoa asianmukaiseksi välineeksi edistämään muita julkisen politiikan tavoitteita ennen kuin sen elinkelpoisuus on varmistettu.

⁽²⁰⁾ Ks. tältä osin yhdistetyt asiat T-244/93 ja T-486/93, TWD Textilwerke Deggendorf GmbH v. komissio, tuomio 13.9.1995, Kok., s. II-2265.

- d) 'tuen myöntämispäivällä' päivää, jolloin EFTA-valtio teki tuen myöntämistä koskevan oikeudellisesti velvoittavan sitoumuksen, johon voidaan vedota kansallisissa tuomioistuimissa;
- e) 'tukikelpoisilla kustannuksilla' investointituen osalta alkuinvestointiin liittyvää aineellista ja aineetonta omaisuutta tai palkkakustannuksia;
- f) 'bruttoavustusekvivalentilla' tai 'BAE:lla' tuen diskontattua arvoa ilmaistuna prosenttiosuutena tukikelpoisten kustannusten diskontatusta arvosta, joka on laskettu tuen myöntämisaikajaksoksi sovellettavan diskonttokoron perusteella;
- g) 'yksittäisellä tuella' tukea, joka myönnetään joko tukiohjelman perusteella tai tapauskohtaisena tukena;
- h) 'alkuinvestoinnilla':
- i. aineelliseen ja aineettomaan omaisuuteen tehtyä investointia, joka liittyy
 - uuden laitoksen perustamiseen;
 - olemassa olevan laitoksen kapasiteetin lisäämiseen;
 - laitoksen tuotannon monipuolistamiseen sellaisiin tuotteisiin, joita laitos ei ole aikaisemmin tuottanut; tai
 - olemassa olevan laitoksen tuotantoprosessin perusteelliseen muuttamiseen; tai
 - ii. laitokseen suoraan liittyvän omaisuuden hankintaan, jos laitos on suljettu tai se olisi suljettu, jos sitä ei olisi ostettu, ja jos ostaja on myyjästä riippumaton sijoittaja; pelkkää yrityksen osakkeiden hankkimista ei katsota alkuinvestoinniksi;
- i) 'alkuinvestoinnilla uuteen taloudelliseen toimintaan':
- i. aineelliseen ja aineettomaan omaisuuteen tehtyä investointia, joka liittyy
 - uuden laitoksen perustamiseen; tai
 - laitoksen tuotannon monipuolistamiseen, kunhan uusi toiminta ei ole samaa tai samankaltaista kuin kyseisessä laitoksessa on aikaisemmin harjoitettu; tai
 - ii. sellaisen laitoksen omaisuuden hankintaa, joka on suljettu tai olisi suljettu, jos sitä ei olisi ostettu, ja jos ostaja on myyjästä riippumaton investoija, kunhan hankittua omaisuutta käyttämällä harjoitettava uusi toiminta ei ole samaa tai samankaltaista kuin ennen hankintaa kyseisessä laitoksessa harjoitettu toiminta;
- j) 'aineettomalla omaisuudella' omaisuutta, joka hankitaan tekniikan siirron, kuten patenttioikeuksien, lisenssien, taitotiedon tai patentoimattoman teknisen tietämyksen, kautta;
- k) 'työpaikkojen luomisella' kyseisen laitoksen työntekijöiden määrän nettolisäystä verrattuna 12 edellisen kuukauden keskiarvoon niin, että luotujen työpaikkojen määrästä vähennetään kyseisellä kaudella menetetyt työpaikat;
- l) 'suurella investointihankkeella' alkuinvestointia, jonka tukikelpoiset kustannukset ovat yli 50 miljoonaa euroa laskettuina tuen myöntämispäivän hintojen ja valuuttakurssien mukaan;
- m) 'tuen enimmäisintensiteetillä' suurten yritysten tuki-intensiteettiä BAE:na ilmaistuna näiden suuntaviivojen alajakson 5.4 ja asiaankuuluvan aluetukikartan mukaisesti;
- n) 'ilmoituskynnysarvolla' tukimääriä, jotka ylittävät jäljempänä olevassa taulukossa esitetyt raja-arvot:

Tuki-intensiteetti	Ilmoituskynnysarvo
10 %	7,5 miljoonaa euroa
15 %	11,25 miljoonaa euroa

Tuki-intensiteetti	Ilmoituskynnysarvo
25 %	18,75 miljoonaa euroa
35 %	26,25 miljoonaa euroa
50 %	37,5 miljoonaa euroa

- o) 'työntekijöiden määrällä' vuosityöyksiköiden (VTY) määrää eli vuoden aikana kokopäivätyössä olleen henkilöstön määrää; osa-aikatyötä sekä kausityötä tekevien määrä lasketaan vuosityöyksiköiden murto-osina;
- p) 'toimintatuella' tukea, jolla vähennetään yrityksen juoksevia kustannuksia, jotka eivät liity alkuinvestointiin; näihin sisältyvät sellaiset kustannusryhmät kuin henkilöstökustannukset, materiaalit, sopimusperusteiset palvelut, viestintä, energia, huolto, vuokrat, hallinto jne., mutta niihin eivät kuulu poisto- ja rahoituskustannukset, jos ne on sisällytetty tukikelpoisiin kustannuksiin alueellista investointitukea myönnettäessä;
- q) 'aluetukikartalla' luetteloa alueista, jotka EFTA-valtio on nimennyt näissä suuntaviivoissa vahvistettujen edellytysten mukaisesti ja jotka valvontaviranomainen on hyväksynyt;
- r) 'samalla tai samankaltaisella toiminnalla' toimintaa, joka kuuluu samaan tilastollisen toimialaluokituksen (NACE Rev. 2) nelinumerotasoon (nelinumeroinen tunnus);
- s) 'yhdellä ainoalla investointihankkeella' mitä tahansa alkuinvestointia, jonka sama tuensaaja (konsernitason) aloittaa kolmen vuoden kuluessa päivästä, jona toisen tuetun investoinnin työt alkavat samalla 3-tason tilastoalueella ⁽²¹⁾;
- t) 'pk-yrityksillä' yrityksiä, jotka täyttävät valvontaviranomaisen 19. huhtikuuta 2006 antamissa, mikroyrityksille sekä pienille ja keskisuurille yrityksille myönnettävää tukea koskeissa suuntaviivoissa ⁽²²⁾ esitetyt edellytykset;
- u) 'töiden alkamisella' joko investoinnin rakennustöiden alkamista tai ensimmäistä pätevää sitoumusta tilata laitteita tai muuta sitoumusta, joka tekee investoinnista peruuttamattoman, riippuen siitä, kumpi on ajallisesti ensimmäinen; maan ostoa ja valmistelutöitä, kuten lupien hankkimista ja alustavien toteutettavuustutkimusten tekemistä, ei katsota töiden alkamiseksi; yrityskaupoissa 'töiden alkamisella' tarkoitetaan hankittuun laitokseen suoraan liittyvien omaisuuserien hankintahetkeä;
- v) 'harvaan asutuilla alueilla' EFTA-valtion näiden suuntaviivojen 149 kohdan ensimmäisen ja toisen virkkeen mukaisesti nimeämiä alueita;
- w) 'aineellisella omaisuudella' maa-alueita, rakennuksia ja laitoksia, koneita ja laitteita;
- x) 'hyvin harvaan asutuilla alueilla' niitä 2-tason tilastoalueita Norjassa ja 3-tason tilastoalueita Islannissa, joilla on vähemmän kuin kahdeksan asukasta neliökilometrillä (perustuen Eurostatin tietoihin väestötiheydestä vuonna 2010), tai EFTA-valtion näiden suuntaviivojen 149 kohdan kolmannen virkkeen mukaisesti nimeämiä tällaisten tilastoalueiden osia;
- y) 'palkkakustannuksilla' tuensaajan todellisuudessa maksamaa kokonaissummaa kyseisen työpaikan osalta; kustannuksiin sisältyvät bruttopalkka (ennen veroja) ja pakolliset maksut tietyltä ajalta, kuten sosiaaliturvamaksut sekä lasten ja vanhempien hoitokustannukset.

⁽²¹⁾ Näissä suuntaviivoissa käytetään termiä 'tilastoalue' komission suuntaviivoissa käytetyn lyhenteen 'NUTS' sijasta. NUTS-lyhenne on peräisin nimestä "Nomenclature of Territorial Units for Statistics" (tilastollisten alueyksiköiden nimikkeistö), joka vahvistetaan yhteisestä tilastollisten alueyksiköiden nimikkeistöstä (NUTS) 26 päivänä toukokuuta 2003 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1059/2003 (EUVL L 154, 21.6.2003, s. 1). Tätä asetusta ei ole otettu osaksi ETA-sopimusta. Alueiden tilastotietojen kysynnän jatkuvasti kasvaessa on kuitenkin tarpeen vahvistaa yhteisiä määritelmiä, mistä syystä Euroopan unionin tilastotoimisto (Eurostat) sekä ehdokasvaltioiden ja EFTA-valtioiden kansalliset tilastolaitokset ovat sopineet NUTS-luokittelua vastaavien tilastoalueiden vahvistamisesta.

⁽²²⁾ Saatavilla seuraavasta osoitteesta: <http://www.eftasurv.int/state-aid/legal-framework/state-aid-guidelines/>

2. ILMOITUSTA EDELLYTTÄVÄ ALUEELLINEN TUKI

- (21) EFTA-valtioiden on periaatteessa ilmoitettava alueellinen tuki valvonta- ja tuomioistuinsovimuksen pöytäkirjassa 3 olevan I osan 1 artiklan 3 kohdan mukaisesti, lukuun ottamatta toimenpiteitä, jotka täyttävät ETA-sopimuksen liitteeseen XV sisällytetyssä ryhmäpoikkeusasetuksessa säädetyt edellytykset.
- (22) Valvontaviranomainen soveltaa näitä suuntaviivoja ilmoitettuihin aluetukiohjelmiin ja yksittäisiin tukiin.
- (23) Ilmoitetun tukiohjelman perusteella myönnetystä yksittäisestä tuesta on ilmoitettava valvonta- ja tuomioistuinsovimuksen pöytäkirjassa 3 olevan I osan 1 artiklan 3 kohdan mukaisesti, jos kaikista lähteistä peräisin oleva tuki ylittää ilmoituskynnysarvon ⁽²³⁾ tai jos se myönnetään tuensaajalle, joka on lopettanut saman tai samankaltaisen toiminnan ETA:ssa hakupäivää edeltävien kahden vuoden aikana tai jos tukihakemuksen jättöhetkellä tuensaaja aikoo lopettaa tällaisen toiminnan kahden vuoden kuluessa siitä, kun tuettu investointi saatiin päätökseen.
- (24) Suurelle yritykselle myönnetystä investointituesta c-alueella sijaitsevan laitoksen monipuolistamiseen uusien tuotteiden tuotantoa varten on edelleen ilmoitettava valvonta- ja tuomioistuinsovimuksen pöytäkirjassa 3 olevan I osan 1 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

3. ALUEELLISEN TUEN SOVELTUVUUDEN ARVIOINTI

3.1 YHTEISET ARVIOINTIPERIAATTEET

- (25) Arvioidessaan, voidaanko ilmoitetun tukitoimenpiteen katsoa soveltuvan sisämarkkinoille, valvontaviranomainen analysoi yleensä, varmistaako toimenpidesuunnitelma, että tuen myönteinen vaikutus yhteisen edun mukaisen tavoitteen saavuttamiseen ylittää sen kielteiset vaikutukset kauppaan ja kilpailuun.
- (26) Toukokuun 8 päivänä 2012 annetussa valtioneuvoston päätöksessä koskevassa komission tiedonannossa, johon viitataan näiden suuntaviivojen johdanto-osassa, kehoitettiin yksilöimään ja määrittelemään yhteiset periaatteet, joita komissio soveltaa aina arvioidessaan, soveltuuko tukitoimenpide sisämarkkinoille. Valvontaviranomainen soveltaa samoja yhteisiä periaatteita soveltuvuutta arvioidessaan. Tässä tarkoituksessa valvontaviranomainen katsoo, että tukitoimenpide on ETA-sopimuksen mukainen, jos se täyttää seuraavat kriteerit:
- vaikutus hyvin määritellyn yhteisen edun mukaisen tavoitteen saavuttamiseen: valtioneuvoston tukitoimenpiteen tavoitteena on oltava yhteisen edun mukainen tavoite ETA-sopimuksen 61 artiklan 3 kohdan mukaisesti (3.2 jakso);
 - tarve tukitoimenpiteisiin: valtioneuvoston tukitoimenpide olisi kohdennettava tilanteeseen, jossa tuella saadaan aikaan sellainen merkittävä vaikutus, johon ei päästä markkinoiden omin toimin, esimerkiksi korjaamalla markkinoiden toimintapuute tai puuttamalla oikeudenmukaisuutta tai koheesiota koskevaan ongelmaan (3.3 jakso);
 - toimenpiteen tarkoituksenmukaisuus: ehdotetun tukitoimenpiteen on oltava yhteisen edun mukaisen tavoitteen saavuttamiseen soveltuva politiikan väline (3.4 jakso);
 - kannustava vaikutus: tuen on muutettava yrityksen käyttäytymistä niin, että se harjoittaa sellaista ylimääräistä toimintaa, jota se ei harjoittaisi ilman tukea tai harjoittaisi rajoitetusti tai eri tavalla taikka eri paikassa (3.5 jakso);
 - tuen oikeasuhteisuus (tuen rajaaminen välttämättömään): tuen määrä on rajattava vähimmäismäärään, joka tarvitaan investointien tai toimintojen lisäämiseksi kyseisellä alueella (3.6 jakso);
 - kilpailuun ja ETA-valtioiden väliseen kauppaan kohdistuvien kohtuuttomien kielteisten vaikutusten välttämisen: tuen kielteisten vaikutusten on oltava riittävän rajoitettuja niin, että toimenpiteen kokonaisvaikutus on myönteinen (3.7 jakso);
 - tuen läpinäkyvyys: ETA-valtioilla, valvontaviranomaisella, talouden toimijoilla ja kansalaisilla on oltava mahdollisuus saada helposti käyttöönsä kaikki tarvittavat säädökset ja muut tuen myöntämistä koskevat tarpeelliset tiedot (3.8 jakso).

⁽²³⁾ Ks. 20 kohdan n alakohta.

- (27) Eräiden tukiohjelmamuotojen kokonaisvaikutuksen selvittämiseksi voidaan edellyttää näiden suuntaviivojen 4 jakson mukaista jälkiarviointia. Valvontaviranomainen voi tällaisissa tapauksissa rajoittaa ohjelmien kestoa (yleensä enintään neljään vuoteen) niin, että ohjelman voimassaolon jatkamisesta voidaan ilmoittaa myöhemmin.
- (28) Jos valtiontukitoimenpide on ETA:n lainsäädännön vastainen tai sen ehdot (mukaan lukien rahoitusmenetelmä, kun se kuuluu erottamattomasti valtiontukitoimenpiteeseen) ovat ETA:n lainsäädännön vastaisia, tukea ei voida pitää sisämarkkinoille soveltuvana ⁽²⁴⁾.
- (29) Arvioidessaan yksittäisen tuen soveltuvuutta sisämarkkinoille valvontaviranomainen ottaa huomioon mahdollisen menettelyn, joka koskee ETA-sopimuksen 53 tai 54 artiklan rikkomista ja joka saattaa koskea tuensaajaa ja joka voi olla merkityksellinen ETA-sopimuksen 61 artiklan 3 kohdan mukaisen arvioinnin kannalta ⁽²⁵⁾.

3.2 VAIKUTUS YHTEISEN EDUN MUKAISEN TAVOITTEEN SAAVUTTAMISEEN

- (30) Alueellisen tuen ensisijaisena tavoitteena on supistaa ETA:n eri alueiden välistä kehityskulua. Oikeudenmukaisuus- tai koheesiotavoitteensa avulla alueellinen tuki voi edistää Eurooppa 2020 -strategian saavuttamista osallistavan ja kestävä kasvun aikaansaamiseksi.

3.2.1 Investointitukiohjelmat

- (31) Alueellisten tukiohjelmien olisi oltava osa alueellista kehitysstrategiaa, jolla on selvästi määritellyt tavoitteet, ja niiden olisi oltava johdonmukaiset näiden tavoitteiden kanssa ja edistettävä niiden saavuttamista.
- (32) C-alueilla aluetukiohjelmaa voidaan ottaa käyttöön pk-yritysten alkuinvestointien ja suurten yritysten uuteen toimintaan liittyvän investoinnin tukemiseksi.
- (33) Myöntäessään ohjelman perusteella tukea yksittäisiin investointihankkeisiin tukea myöntävän viranomaisen on vahvistettava, että valittu hanke edistää ohjelman tavoitetta ja kyseisen alueen kehitysstrategiaa. EFTA-valtiot voivat tässä tarkoituksessa käyttää tietoja, jotka tukihakemuksen tekijä antaa näiden suuntaviivojen liitteessä olevan mallin mukaisesti silloin, kun alueelle tehtävän investoinnin myönteisistä vaikutuksista on annettava selvitys ⁽²⁶⁾.
- (34) Varmistaakseen, että investoinnilla on todellinen ja kestävä vaikutus kyseisen alueen kehitykseen, investointi on säilytettävä alueella vähintään viiden vuoden ajan investoinnin toteuttamisesta tai kolmen vuoden ajan, jos on kyse pk-yrityksestä ⁽²⁷⁾.
- (35) Jos tuki lasketaan palkkakustannusten perusteella, työpaikat on täytettävä kolmen vuoden kuluessa investoinnin valmistumisesta. Kaikki investoinnin avulla luodut työpaikat on säilytettävä kyseisellä alueella viiden vuoden ajan siitä ajankohdasta, kun työpaikka täytettiin ensimmäisen kerran. Pk-yritysten tekemien investointien tapauksessa EFTA-valtiot voivat lyhentää investoinnin tai työpaikkojen säilyttämistä koskevan viiden vuoden määräajan vähintään kolmeen vuoteen.
- (36) Varmistaakseen, että investointi on elinkelpoinen, EFTA-valtion on tarkistettava, että tuensaaja rahoittaa vähintään 25 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista joko omista varoistaan tai ulkopuolisella rahoituksella, johon ei liity julkista tukea ⁽²⁸⁾.
- (37) Jotta valtiontukitoimenpiteet eivät johtaisi ympäristöhaittoihin, EFTA-valtioiden on myös varmistettava, että ETA:n ympäristönsuojelulainsäädäntöä noudatetaan, erityisesti tarvetta suorittaa ympäristövaikutusten arviointi silloin, kun sitä edellytetään lainsäädännössä, ja huolehtia kaikista asiaankuuluvista luvista.

⁽²⁴⁾ Ks. esim. asia C-156/98, Saksa v. komissio, tuomio 19.9.2000, Kok., s. I-6857, 78 kohta, ja asia C-333/07, Régie Networks v. Rhone Alpes Bourgogne, tuomio 22.12.2008, Kok., s. I-10807, 94–116 kohta.

⁽²⁵⁾ Ks. asia C-225/91, Matra v. komissio, tuomio 15.6.1993, Kok., s. I-3203, 42 kohta.

⁽²⁶⁾ Ks. näiden suuntaviivojen liite V.

⁽²⁷⁾ Velvollisuuden säilyttää investointi alueella vähintään viiden vuoden ajan (kolmen vuoden ajan pk-yritysten osalta) ei pitäisi estää vanhentuneen tai rikkoutuneen laitoksen tai kaluston korvaamista tämän ajan kuluessa, jos taloudellinen toiminta säilyy alueella kyseisen vähimmäisajan. Alueellista tukea ei kuitenkaan saa myöntää laitoksen tai kaluston korvaamiseen.

⁽²⁸⁾ Näin ei ole esimerkiksi silloin, kun on kyse korkotukilainoista, julkisista pääomalainoista tai osakkuuksista, jotka eivät ole markkinataloussijoittajaa koskevan periaatteen mukaisia, valtiontakauksista, joihin sisältyy tukea, tai julkisesta tuesta, jota myönnetään vähämerkityksistä tukea koskevan säännön perusteella.

3.2.2 Ilmoitettu yksittäinen investointituki

- (38) Osoittaakseen valvontaviranomaiselle ilmoitetun yksittäisen investointituen alueellisen vaikutuksen EFTA-valtiot voivat käyttää esimerkiksi jäljempänä mainittuja indikaattoreita, jotka voivat olla suoria (esimerkiksi välittömien työpaikkojen luominen) tai välillisiä (esimerkiksi paikallinen innovointi).
- a) Investoinnin luomien välittömien työpaikkojen määrä on tärkeä osoitus hankkeen vaikutuksesta aluekehitykseen. Lisäksi olisi otettava huomioon luotujen työpaikkojen laatu ja niiden edellyttämä koulutustaso.
 - b) Vielä enemmän uusia työpaikkoja saattaa syntyä paikalliseen (ali)hankkijaverkostoon, mikä helpottaa investoinnin integroimista alueelle ja varmistaa heijastusvaikutusten leviämisen laajemmalle. Sen vuoksi myös välillisten työpaikkojen määrä otetaan huomioon.
 - c) Tuensaajan sitoumus järjestää laajalti koulutusta työvoiman yleis- ja erityistaitojen parantamiseksi otetaan huomioon aluekehitystä edistävä tekijänä. Lisäksi painotetaan erityisesti nuorten työharjoittelua tai oppisopimuskoulutusta ja koulutusta, joka parantaa työntekijöiden taitoja ja työllistävyyttä yrityksen ulkopuolella. Yleis- tai erityiskoulutusta, johon on myönnetty koulutustukea, ei oteta huomioon alueellisen tuen myönteisenä vaikutuksena päällekkäisyyden välttämiseksi.
 - d) Ulkoisia mittakaavaetuja tai muita alueen kehityksestä johtuvia hyötyjä voi syntyä läheisyyden vaikutuksesta (klusterointivaikutus). Saman alan yritysten klusterointi eli keskittäminen antaa yksittäisille laitoksille mahdollisuuden erikoistua enemmän, mikä lisää tehokkuutta. Tämän indikaattorin merkitys määritettäessä vaikutusta alueelliseen kehitykseen riippuu kuitenkin klusterin kehitysvaiheesta.
 - e) Investointeihin liittyy teknistä tietämystä, mikä voi olla merkittävän teknologiansiirron lähde (tiedon leviäminen). Teknologiapainotteisilla aloilla tehtäviin investointeihin liittyy todennäköisemmin teknologiansiirtoa vastaanottavalle alueelle. Tiedon levittämisen taso ja tarkkuus ovat myös tärkeitä seikkoja tältä osin.
 - f) Hankkeen vaikutus alueen kykyyn luoda uutta teknologiaa paikallisen innovaatiotoiminnan kautta voidaan myös ottaa huomioon. Uuden tuotantolaitoksen yhteistyö paikallisten korkea-asteen oppilaitosten kanssa voidaan myös katsoa myönteiseksi tekijäksi.
 - g) Investoinnin kesto ja mahdolliset myöhemmät lisäinvestoinnit ovat osoitus yrityksen kestävästä sitoutumisesta alueelle.
- (39) EFTA-valtiot voivat käyttää myös tuensaajan liiketoimintasuunnitelmaa, joka saattaa sisältää tietoja luotujen työpaikkojen lukumäärästä, maksettavista palkoista (kotitalouksien varallisuuden lisääntyminen heijastusvaikutuksena), paikallisilta tuottajilta tehtyjen hankintojen määrästä sekä investoinnin luomasta liikevaihdosta ja siitä johtuvan verotulojen lisäyksen mahdollisesta myönteisestä vaikutuksesta alueeseen.
- (40) Tapauskohtaisen tuen ⁽²⁹⁾ osalta EFTA-valtion on osoitettava 33–37 kohdassa olevien vaatimusten lisäksi, että hanke on johdonmukainen kyseisen alueen kehitysstrategian kanssa ja edistää sitä.

3.2.3 Toimintatukiohjelmat

- (41) Toimintatukiohjelmat edistävät epäedullisessa asemassa olevien alueiden kehitystä ainoastaan, jos kyseisten alueiden haasteet on selvästi yksilöity etukäteen. Taloudellisen toiminnan houkuttelemiseen tai säilyttämiseen liittyvät esteet voivat olla niin vaikeita tai pysyviä, että investointituki ei ehkä yksinään riitä alueen kehittämiseen.
- (42) Jos tuen tarkoituksena on vähentää tiettyjä pk-yritysten a-alueilla kohtaamia vaikeuksia, EFTA-valtioiden on osoitettava näiden erityisten vaikeuksien olemassaolo ja merkitys sekä se, että toimintatukiohjelma on tarpeen, koska näitä erityisiä vaikeuksia ei voida voittaa investointituella.

⁽²⁹⁾ Tapauskohtaiseen tukeen sovelletaan samoja vaatimuksia kuin tukiohjelman perusteella myönnettyyn yksittäiseen tukeen, ellei toisin mainita.

- (43) EFTA-valtion, joka aikoo myöntää toimintatukea väestökadon estämiseksi tai vähentämiseksi hyvin harvaan asutuilla alueilla, on osoitettava kyseiseen alueeseen ilman toimintatukea kohdistuva väestökadon riski.

3.3 TUKITOIMENPITEIDEN TARVE

- (44) Jotta voidaan arvioida, onko valtiontuki tarpeen yhteisen edun mukaisen tavoitteen saavuttamiseksi, on ensin tarkasteltava ratkaistavana olevaa ongelmaa. Valtiontuki olisi kohdennettava tilanteisiin, joissa tuella saadaan aikaan sellainen merkittävä vaikutus, johon ei päästä markkinoiden omin toimin. Tämä pätee erityisesti tilanteissa, joissa julkisia resursseja on vähän.
- (45) Valtiontukitoimenpiteillä voidaan tietyin edellytyksin korjata markkinoiden toimintapuutteita ja siten parantaa markkinoiden tehokasta toimintaa ja kilpailukykyä. Kun markkinoilla saavutetaan tehokkaita tuloksia, jotka kuitenkin ovat epätydyttäviä oikeudenmukaisuuden tai koheesion kannalta, valtiontukea voidaan käyttää suotavamman ja oikeudenmukaisemman markkinatilanteen saavuttamiseksi.
- (46) Niiden alueiden kehittämiseen myönnetyn tuen osalta, jotka on sisällytetty aluetukikarttaan näiden suuntaviivojen 5 jakson mukaisesti, valvontaviranomainen katsoo, että ETA-sopimuksessa vahvistettuja koheesiotavoitteita ei saavuteta markkinoiden toimin ilman valtion toimenpiteitä. Sen vuoksi näillä alueilla myönnetyn tuen olisi katsottava soveltuvan sisämarkkinoille ETA-sopimuksen 61 artiklan 3 kohdan a ja c alakohdan mukaisesti.

3.4 ALUEELLISEN TUEN ASIANMUKAISUUS

- (47) Ehdotetun tukitoimenpiteen on oltava kyseisen poliittisen tavoitteen saavuttamiseen soveltuva väline. Tukitoimenpiteen ei katsota soveltuvan sisämarkkinoille, jos sama aluekehitykseen kohdistuva myönteinen vaikutus saadaan aikaan vähemmän vääristävillä politiikan välineillä tai muilla vähemmän vääristävillä tukivälineillä.

3.4.1 Asianmukaisuus verrattuna vaihtoehtoisiin politiikan välineisiin

3.4.1.1 Investointitukiohjelmat

- (48) Alueellinen investointituki ei ole ainoa EFTA-valtioiden käytettävissä oleva politiikan väline, jolla voidaan tukea investointeja ja työpaikkojen luomista epäedullisessa asemassa olevilla alueilla. EFTA-valtiot voivat toteuttaa muita toimenpiteitä, joita voivat olla esimerkiksi infrastruktuurin kehittäminen, koulutuksen laadun parantaminen tai liiketoimintaympäristön parantaminen.
- (49) EFTA-valtioiden on osoitettava, miksi alueellinen tuki on asianmukainen väline yhteisen oikeudenmukaisuus- tai koheesiotavoitteen saavuttamiseksi silloin, kun otetaan käyttöön tukiohjelma, joka ei kuulu koheesipolitiikan varoista rahoitettavan toimintaohjelman piiriin.
- (50) Valvontaviranomainen ottaa erityisesti huomioon EFTA-valtion ehdotetusta tukiohjelmasta mahdollisesti esittämät vaikutustenarvioinnit. Jälkikäteen tehtyjen 4 jaksossa kuvattujen arviointien tulokset voidaan myös ottaa huomioon arvioitaessa ehdotetun tukiohjelman asianmukaisuutta.

3.4.1.2 Yksittäinen investointituki

- (51) Tapauskohtaisen tuen osalta EFTA-valtion on osoitettava, kuinka kyseessä olevan alueen kehitys varmistetaan kyseisellä tuella paremmin kuin tukiohjelmasta myönnettävällä tuella tai muunlaisilla toimenpiteillä.

3.4.1.3 Toimintatukiohjelmat

- (52) EFTA-valtion on osoitettava, että tuki on asianmukainen ohjelman tavoitteen saavuttamiseksi suhteessa ongelmiin, jotka tuella on tarkoitus ratkaista. Tuen asianmukaisuuden osoittamiseksi EFTA-valtio voi laskea tuen määrän etukäteen kiinteänä summana, joka kattaa ennustetut lisäkustannukset tietynä aikana. Tavoitteena on kannustaa yrityksiä rajoittamaan kustannuksia ja kehittämään liiketoimintaansa tehokkaammin ⁽³⁰⁾.

⁽³⁰⁾ Jos tulevien kustannusten ja tulojen kehitykseen liittyy paljon epävarmuutta ja käytettävissä oleva informaatio on hyvin epäsymmetristä, viranomaiset saattavat haluta käyttää korvausmalleja, joihin sisältyy ennakoarvioinnin lisäksi jälkitarkastuksia (esimerkiksi soveltamalla takaisinperintää, jolla satunnaiset voitot voidaan jakaa).

3.4.2 Asianmukaisuus verrattuna muihin tukivälineisiin

- (53) Alueellista tukea voidaan myöntää eri muodoissa. EFTA-valtion olisi kuitenkin varmistettava, että tuki myönnetään muodossa, josta todennäköisesti aiheutuu vähiten kaupan ja kilpailun vääristymiä. Jos tuki myönnetään muodossa, joka tarjoaa suoran rahallisen edun (esimerkiksi suorat avustukset, vapautukset veroista, sosiaaliturvamaksuista tai muista pakollisista maksuista tai niiden alennukset tai maa-alueiden, tavaroiden tai palvelujen tarjoaminen edulliseen hintaan), EFTA-valtion on osoitettava, miksi muut kilpailua tai kauppaa mahdollisesti vähemmän vääristävät tukimuodot, kuten takaisinmaksettavat ennakot tai velka- tai pääomainstrumentteihin perustuvat tukimuodot (esimerkiksi halpakorkoiset lainat tai korkotuet, valtion takaukset tai edullisin ehdoin toteutettu omistussuuden hankinta tai muunlainen pääomasijoitus), eivät ole asianmukaisia.
- (54) Niiden tukiohjelmien osalta, joilla pannaan täytäntöön toimintaohjelmien tavoitteet ja prioriteetit, asianmukaiseksi välineeksi katsotaan kyseisessä toimintaohjelmassa valittu rahoitusväline.
- (55) Jälkikäteen tehtyjen 4 jaksossa kuvattujen arviointien tulokset voidaan ottaa huomioon arvioitaessa ehdotetun tukivälineen asianmukaisuutta.

3.5 KANNUSTAVA VAIKUTUS

- (56) Alueellisen tuen katsotaan soveltuvan sisämarkkinoille vain, jos sillä on kannustava vaikutus. Kannustava vaikutus on kyseessä silloin, kun tuki muuttaa yrityksen toimintaa siten, että se harjoittaa sellaista alueen kehitystä edistävää ylimääräistä toimintaa, jota se ei harjoittaisi ilman tukea tai harjoittaisi rajoitetusti tai eri tavalla taikka eri paikassa. Tuella ei saa kattaa yritykselle toiminnasta joka tapauksessa aiheutuvia kustannuksia, eikä sillä saa korvata taloudelliseen toimintaan liittyvää tavanomaista liiketoimintariskiä.
- (57) Kannustava vaikutus voidaan osoittaa kahdella eri tavalla:
- a) Tuki kannustaa tekemään myönteisen investointipäätöksen, koska investointi, joka ei muuten olisi tuensaajalle riittävän kannattava, voidaan toteuttaa kyseisellä alueella ⁽³¹⁾ (*skenaario 1*, investointipäätös) tai
 - b) tuki kannustaa sijoittamaan suunnitellun investoinnin kyseiselle alueelle muun alueen sijaan, koska se korvaa kyseiselle alueelle sijoittautumiseen liittyvät nettohaitat ja kustannukset (*skenaario 2*, sijaintipaikkaa koskeva päätös).
- (58) Jos tuki ei muuta tuensaajan toimintaa edistämällä (ylimääräisiä) investointeja kyseisellä alueella, voidaan katsoa, että sama investointi tehtäisiin alueella myös ilman tukea. Tällaisella tuella ei ole riittävää kannustavaa vaikutusta alueellisen tavoitteen saavuttamiseksi, eikä sen voida katsoa soveltuvan sisämarkkinoille.
- (59) Jos alueellinen tuki myönnetään koheesiopoliittisista rahastoista investointeihin, jotka ovat tarpeen ETA:n oikeudessa vahvistettujen normien saavuttamiseksi, tuella voidaan kuitenkin katsoa olevan kannustava vaikutus, jos ilman tukea investointi ei olisi ollut riittävän kannattava, jotta tuensaaja olisi tehnyt sen kyseisellä alueella, mikä olisi johtanut alueella sijaitsevan laitoksen sulkemiseen.

3.5.1 Investointitukiohjelmat

- (60) Yksittäisen investoinnin työt saa aloittaa vasta tukihakemuksen jättämisen jälkeen.
- (61) Jos työt aloitetaan, ennen kuin tukihakemus on jätetty, kyseiselle yksittäiselle investoinnille myönnetty tuki ei sovellu sisämarkkinoille.
- (62) EFTA-valtioiden on otettava käyttöön näiden suuntaviivojen liitteenä oleva hakemuksen vakiomalli ⁽³²⁾. Pk-yritysten ja suurten yritysten on selvitettävä hakulomakkeessa vertailutilanteen perusteella, mitä tapahtuisi, jos ne eivät saisi tukea, ja selvitettävä mikä 57 kohdassa kuvailtu skenaario on kyseessä.

⁽³¹⁾ Tällaiset investoinnit voivat luoda edellytykset jatkoinvestoinneille, jotka ovat elinkelpoisia ilman lisätukea.

⁽³²⁾ Ks. liite III.

- (63) Lisäksi suurten yritysten on todistettava asiakirjoin hakulomakkeessa esitetyt vaihtoehtoista tilannetta koskevat tiedot. Tämä velvoite ei koske pk-yrityksiä.
- (64) Tuen myöntävän viranomaisen on suoritettava vaihtoehtoista tilannetta koskeva luotettavuustarkastus ja vahvistettava, että alueellisella tuella on jotain 57 kohdassa kuvailtua skenaariota vastaava kannustava vaikutus. Vaihtoehtoinen tilanne on uskottava, jos se on todellinen ja liittyy päätöksenteossa huomioon otettaviin tekijöihin ajankohdasta, jolloin tuensaaja tekee investointipäätöksen.

3.5.2 Ilmoitettu yksittäinen investointituki

- (65) Edellä 60–64 kohdassa esitettyjen vaatimusten lisäksi EFTA-valtion on ilmoitetun yksittäisen tuen ⁽³³⁾ osalta toimitettava selkeät todisteet siitä, että tuella on todella vaikutusta investoinnin tai sijaintipaikan valintaan ⁽³⁴⁾. Sen on ilmoitettava, kumpi 57 kohdassa kuvailtu skenaario pätee kyseisessä tapauksessa. Kokonaisvaltaisen arvioinnin suorittamiseksi EFTA-valtion on toimitettava sekä tuettavaa hanketta koskevat tiedot että kattava kuvaus vaihtoehtoisesta skenaariosta, jossa mikään ETA:ssa toimiva viranomainen ei myönnä tuensaajalle tukea.
- (66) *Skenaariossa 1* EFTA-valtio voisi todistaa tuen kannustavan vaikutuksen toimittamalla yrityksen asiakirjoja, jotka osoittavat, että investointi ei olisi ollut riittävän kannattava ilman tukea.
- (67) *Skenaariossa 2* EFTA-valtio voisi todistaa tuen kannustavan vaikutuksen toimittamalla yrityksen asiakirjoja, jotka osoittavat, että investoinnin sijoittamisesta kyseiselle alueelle aiheutuvia kustannuksia ja hyötyjä on verrattu tilanteeseen, jossa investointi toteutetaan vaihtoehtoisella alueella (vaihtoehtoisilla alueilla). Valvontaviranomainen tarkistaa, onko vertailu tehty realistiselta pohjalta.
- (68) EFTA-valtioita kehoitetaan erityisesti käyttämään yritysten hallintoelinten virallisia asiakirjoja, riskiarvioita (mukaan lukien sijaintipaikkaan liittyvien riskien arviointi), tilinpäätöksiä, sisäisiä liiketoimintasuunnitelmia, asiantuntijalausuntoja ja muita arvioitavaan investointihankkeeseen liittyviä selvityksiä. Asiakirjat, jotka sisältävät tietoja kysyntä-, kustannus- ja talousennusteista, ja asiakirjat, jotka toimitetaan investointikomitealle ja joissa kuvaillaan erilaisia investointiskenaarioita, tai asiakirjat, jotka on tarkoitettu rahoituslaitoksille, voivat auttaa EFTA-valtioita osoittamaan hankkeen kannustavan vaikutuksen.
- (69) Tässä yhteydessä ja erityisesti *skenaariossa 1* kannattavuustaso voidaan arvioida käyttämällä menetelmiä, jotka ovat yleisesti käytössä kyseisellä toimialalla ja joita voivat olla menetelmät, joiden avulla arvioidaan hankkeen nykyarvo ⁽³⁵⁾, sisäinen tuotto prosentti ⁽³⁶⁾ tai sijoitetun pääoman keskimääräinen tuotto. Hankkeen kannattavuutta verrataan yrityksen muihin samantapaisiin investointihankkeisiin soveltamiin tavanomaisiin tuotto prosentteihin. Jos näitä tuotto prosentteja ei ole käytettävissä, hankkeen kannattavuutta verrataan yrityksen pääomakustannuksiin kokonaisuutena tarkasteltuna tai kyseisen alan yleisiin tuotto prosentteihin.
- (70) Jos tuki ei muuta tuensaajan toimintaa edistämällä (ylimääräisiä) investointeja kyseisellä alueella, alueeseen ei kohdistu myönteistä vaikutusta. Tämän vuoksi tuen ei katsota soveltuvan sisämarkkinoille tapauksissa, joissa näyttää siltä, että sama investointi tehtäisiin alueella jopa ilman tuen myöntämistä.

3.5.3 Toimintatukiohjelmat

- (71) Toimintatukiohjelmissä tuella on kannustava vaikutus, jos on todennäköistä, että taloudellinen toiminta kyseisellä alueella vähenisi merkittävästi ilman tukea niiden ongelmien vuoksi, jotka tuella on tarkoitus ratkaista.

⁽³³⁾ Myös tapauskohtaisen tuen on täytettävä näiden suuntaviivojen 60–64 kohdassa vahvistetut vaatimukset 3.5.2 jakson vaatimusten lisäksi.

⁽³⁴⁾ Vaihtoehtoisia tilanteita käsitellään 57 kohdassa.

⁽³⁵⁾ Hankkeen nettonykyarvo on investoinnin elinaikana kertyvien positiivisten ja negatiivisten kassavirtojen erotus diskontattuna niiden käypään arvoon (käyttäen yleensä pääomakustannuksia).

⁽³⁶⁾ Sisäinen tuotto prosentti ei perustu tietyn vuoden kirjanpidollisiin tuloihin, vaan siinä otetaan huomioon tulevat kassavirrat, jotka investoija odottaa saavansa investoinnin elinaikana. Se määritetään diskonttokorkona, jota käytettäessä kassavirtojen nettonykyarvo on nolla.

- (72) Valvontaviranomainen katsoo tämän vuoksi, että tuki lisää taloudellista toimintaa kyseisellä alueella, jos EFTA-valtio on osoittanut näiden ongelmien olemassaolon ja huomattavan merkityksen tällä alueella (vrt. 42 ja 43 kohta).

3.6 TUKIMÄÄRÄN OIKEASUHTEISUUS/TUEN RAJAAMINEN VÄLTÄMÄTTÖMÄÄN

- (73) Alueellisen tuen määrä on periaatteessa rajattava vähimmäismäärään, joka tarvitaan investointien tai toimintojen lisäämiseksi kyseisellä alueella.
- (74) Yleensä ilmoitetun yksittäisen tuen katsotaan rajoittuvan vähimmäismäärään, jos tuen määrä vastaa investoinnin toteuttamisesta kyseisellä alueella aiheutuvia ylimääräisiä nettokustannuksia verrattuna vaihtoehtoiseen tilanteeseen, jossa tukea ei myönnettäisi. Samoin kun on kyse suurille yrityksille ilmoitettujen tukiohjelmien puitteissa myönnettystä investointituesta, EFTA-valtioiden on huolehdittava siitä, että tuen määrä rajoittuu välttämättömään vähimmäismäärään, soveltamalla ylimääräisiä nettokustannuksia koskevaa lähestymistapaa.
- (75) Sen vuoksi *skenaarion 1* mukaisissa tilanteissa (investointipäätökset) tuen määrän ei pitäisi ylittää vähimmäismäärää, joka tarvitaan hankkeen saattamiseksi riittävän kannattavaksi, esimerkiksi sen sisäisen tuottoosenttien korottamiseksi niin, että se ylittää ne tavanomaiset tuottoosentit, joita kyseinen yritys soveltaa muissa samankaltaisissa investointihankkeissa, tai niin, että sisäinen tuottoosentti ylittää yrityksen pääomakustannukset kokonaisuutena tarkasteltuna tai kyseisen alan yleiset tuottoosentit.
- (76) *Skenaarion 2* mukaisissa tilanteissa (sijaintipaikkaa koskevat kannustimet) tuen määrä ei saisi ylittää kohdealueen investoinnin nettonykyarvon ja vaihtoehtoisen sijaintipaikan investoinnin nettonykyarvon välistä erotusta. Kaikki asiaankuuluvat kustannukset ja hyödyt on otettava huomioon, mukaan lukien hallinto- ja kuljetuskustannukset, koulutustuen ulkopuolelle jäävät koulutuskustannukset sekä palkkaerot. Kun vaihtoehtoinen sijaintipaikka on ETA:ssa, kyseisellä toisella sijaintipaikalla myönnettäviä tukia ei kuitenkaan oteta huomioon.
- (77) Ennustettavuuden ja tasapuolisten toimintaedellytysten varmistamiseksi valvontaviranomainen soveltaa investointitukeen myös tuen enimmäisintensiiteettiä ⁽³⁷⁾. Näillä tuen enimmäisintensiiteeteillä on kaksi tarkoitusta.
- (78) Ensinnäkin ilmoitettujen tukiohjelmien osalta tuen enimmäisintensiiteetit toimivat pk-yritysten kannalta ns. safe harbour -poikkeuksina: niin kauan kuin tuki-intensiiteetti ei ylitä sallittua enimmäisrajaa, tuen rajoittamista vähimmäismäärään koskevan kriteerin katsotaan täyttyvän.
- (79) Toiseksi tuen enimmäisintensiiteettiä käytetään kaikissa muissa tapauksissa ylärajana sovellettaessa 75 ja 76 kohdassa kuvattua ylimääräisiä nettokustannuksia koskevaa lähestymistapaa.
- (80) Tuen enimmäisintensiiteettiä mukautetaan kolmen kriteerin perusteella:
- a) kyseisen alueen sosioekonominen tilanne, jonka pohjalta määritellään, missä määrin aluetta on kehitettävä lisää ja mahdollisesti missä määrin se kärsii taloudellisen toiminnan houkuttelemiseen ja säilyttämiseen liittyvästä haitasta;
 - b) tuensaajan koko, jota käytetään hankkeen rahoitukseen tai toteutukseen kyseisellä alueella liittyvien erityisvaikeuksien indikaattorina; ja
 - c) investointihankkeen koko, joka ilmaisee kilpailun ja kaupan vääristymisen arvioidun suuruuden.
- (81) Korkeammat tuki-intensiiteetit (ja mahdollisesti kilpailun ja kaupan suurempi vääristyminen) ovat sallittuja vähemmän kehittyneillä kohdealueilla ja kun tuensaaja on pk-yritys.
- (82) Kun otetaan huomioon odotettu kilpailun ja kaupan suurempi vääristyminen, suurten investointihankkeiden tuen enimmäisintensiiteettiä on alennettava käyttäen 20 kohdan c alakohdassa määriteltyä menetelmää.

⁽³⁷⁾ Ks. tuen enimmäisintensiiteettiä käsittelevä 5.4 alajakso.

3.6.1 Investointitukiohjelmat

- (83) Pk-yrityksille myönnettävässä tuessa voidaan käyttää 5.4 jaksossa kuvailtuja korotettuja tuen enimmäisintensiiteettejä. Pk-yrityksen tuki-intensiiteettiä ei voida kuitenkaan korottaa, jos investointi liittyy suureen investointihankkeeseen.
- (84) EFTA-valtion on varmistettava suurille yrityksille myönnettävän tuen osalta, että tuen määrä vastaa investoinnin toteuttamisesta kyseisellä alueella aiheutuvia ylimääräisiä nettokustannuksia verrattuna vaihtoehtoiseen tilanteeseen, jossa tukea ei myönnettäisi. Edellä 75 ja 76 kohdassa selitettyä menetelmää on käytettävä yhdessä ylärajana toimivien tuen enimmäisintensiiteettien kanssa.
- (85) Suurten investointihankkeiden osalta on varmistettava, että tuki ei ylitä alennettua tuki-intensiiteettiä. Jos tuensaajalle myönnetään tukea investointiin, jonka katsotaan olevan osa yhtä ainoaa investointihanketta, tukea on alennettava niiden tukikelpoisten kustannusten osalta, jotka ylittävät 50 miljoonaa euroa ⁽³⁸⁾.
- (86) Tukea myöntävän viranomaisen on laskettava hankekohtainen tuen enimmäisintensiiteetti ja tukimäärä tukea myöntäessään. Tuki-intensiiteetti on laskettava bruttoavustusekvivalentin perusteella suhteessa kaikkiin tukikelpoihin investointi- tai palkkakustannuksiin, jotka tuensaaja on ilmoittanut hakemuksessaan.
- (87) Jos investointikustannusten perusteella laskettu investointituki yhdistetään palkkakustannusten perusteella lasketuun alueelliseen investointitukeen, kokonaistuki ei saa ylittää suurinta tukimäärää, joka saadaan tulokseksi jommallakummalla laskutavalla kyseisellä alueella sallittuun tuen enimmäisintensiiteettiin asti.
- (88) Investointitukea voidaan myöntää samanaikaisesti useasta alueellisesta tukiohjelmasta tai se voi kasautua tapauskohtaisen tuen kanssa sillä edellytyksellä, että eri lähteistä myönnettävä tuki yhteensä ei ylitä sallittua hankekoh- taista tuen enimmäisintensiiteettiä, joka ensimmäisen tuen myöntävän viranomaisen on laskettava ennakkoon.
- (89) Jos kyseessä on alkuinvestointi, joka liittyy erityissäännöksistä Euroopan alueellista yhteistyötä koskevan tavoitteen tukemiseksi Euroopan aluekehitysrahastosta annetussa asetuksessa ⁽³⁹⁾ vahvistettuihin Euroopan alueelliseen yhteistyön hankkeisiin, tuen enimmäisintensiiteettiä alueella, jolla hanke sijaitsee, sovelletaan kaikkiin hankkeeseen osallistuviin tuensaajiin. Jos alkuinvestointi toteutetaan vähintään kahdella tukialueella, alkuinvestointiin myönnettävän tuen enimmäisintensiiteetti on se, jota sovelletaan alueeseen, jolla suurin osa tukikelpoisista kustannuksista aiheutuu. Suurten yritysten c-alueilla toteuttamiin alkuinvestointeihin voidaan myöntää alueellista tukea Euroopan alueellisen yhteistyön hankkeiden puitteissa vain, jos investoinnit tehdään uuteen toimintaan tai uusiin tuotteisiin.

3.6.1.1 Investointikustannusten perusteella lasketut tukikelpoiset kustannukset

- (90) Hankittavan omaisuuden olisi oltava uutta, paitsi jos on kyse pk-yrityksistä tai laitoshankinnoista ⁽⁴⁰⁾.
- (91) Pk-yritysten osalta enintään 50 prosenttia investointiin liittyvistä alustavista selvityksistä tai neuvontapalveluista aiheutuvista kustannuksista voidaan myös ottaa huomioon tukikelpoisina kustannuksina.
- (92) Tuotantoprosessin perusteelliseen muutokseen myönnettävän tuen osalta tukikelpoisten kustannusten on oltava suuremmat kuin poistot, jotka on tehty uudistettavaan toimintaan liittyvästä omaisuudesta kolmen edeltävän verovuoden aikana.
- (93) Olemassa olevan laitoksen tuotannon monipuolistamiseen myönnetyn tuen osalta tukikelpoisten kustannusten on oltava vähintään 200 prosenttia suuremmat kuin uudelleen käytettävän omaisuuden kirjanpitoarvo töiden alkamista edeltävänä verovuonna.
- (94) Kustannukset, jotka liittyvät aineellisen omaisuuden vuokraamiseen, voidaan ottaa huomioon seuraavien edellytysten täyttyessä:
- Maa-alueisiin ja rakennuksiin liittyvän vuokrasopimuksen on oltava voimassa vähintään viisi vuotta investoinnin arvioitun valmistumisajankohdan jälkeen, jos kyseessä on suuri yritys, ja kolme vuotta, jos kyseessä on pk-yritys.
 - Laitoksen tai koneiden vuokrasopimus on tehtävä rahoitusleasingin muodossa ja siihen on sisällyttävä velvoite, jonka mukaan tuensaajan on ostettava kyseinen omaisuus vuokrasopimuksen päätyttyä.

⁽³⁸⁾ Alennetut tuki-intensiiteetit saadaan 20 kohdan c alakohdassa määritellyllä menetelmällä.

⁽³⁹⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus erityissäännöksistä Euroopan alueellista yhteistyötä koskevan tavoitteen tukemiseksi Euroopan aluekehitysrahastosta, komission ehdotus KOM(2011) 611 EAKR/Euroopan alueellinen yhteistyö.

⁽⁴⁰⁾ Määritely 20 kohdan h ja i alakohdassa.

- (95) Laitoksen hankinnan yhteydessä olisi otettava huomioon ainoastaan kustannukset, jotka aiheutuvat omaisuuserien ostamisesta ostajasta riippumattomilta kolmansilta. Kauppa on toteutettava markkinaehdoin. Kun tukea on myönnetty omaisuuserien hankintaan, ennen kuin ne on ostettu, kyseisten omaisuuserien kustannukset on vähennettävä laitoksen hankintaan liittyvistä tukikelpoisista kustannuksista. Jos laitoksen hankintaan liittyy tukikelpoinen lisäinvestointi, tämän investoinnin tukikelpoiset kustannukset olisi lisättävä laitoksen omaisuuserien ostosta aiheutuviin kustannuksiin.
- (96) Suurten yritysten tapauksessa aineettoman omaisuuden kustannuksista tukikelpoisiksi katsotaan ainoastaan enintään 50 prosenttia hankkeeseen tehtyjen investointien tukikelpoisista kokonaiskustannuksista. Pk-yritysten tapauksessa voidaan ottaa huomioon aineettomaan omaisuuteen liittyvät kokonaiskustannukset.
- (97) Aineettoman omaisuuden, joka voidaan ottaa huomioon laskettaessa investoinnin tukikelpoisia kustannuksia, on pysyttävä kyseisellä tukialueella eikä sitä saa siirtää muille alueille. Tässä tarkoituksessa aineettoman omaisuuden on täytettävä seuraavat ehdot:
- a) sitä on käytettävä ainoastaan tukea saavassa laitoksessa;
 - b) sen on oltava poistokelpoista;
 - c) se on ostettava markkinaehdoin kolmansilta osapuolilta, jotka ovat ostajasta riippumattomia.
- (98) Aineettoman omaisuuden on sisällyttävä tuensaajayrityksen varoihin ja liityttävä hankkeeseen, jota varten tukea myönnetään, vähintään viiden vuoden ajan (kolmen vuoden ajan, kun kyseessä on pk-yritys).

3.6.1.2 Palkkakustannusten perusteella lasketut tukikelpoiset kustannukset

- (99) Alueellinen tuki voidaan laskea myös alkuinvestoinnin seurauksena luotujen työpaikkojen odotettujen palkkakustannusten perusteella. Tuella voidaan korvata vain palkatun henkilön palkkakustannukset kahden vuoden ajalta, eikä tuki-intensiteetti saa ylittää kyseisellä alueella sovellettavaa tuki-intensiteettiä.

3.6.2 Ilmoitettu yksittäinen investointituki

- (100) *Skenaarion 1* mukaisissa tilanteissa (investointipäätös) valvontaviranomainen tarkastaa, ylittääkö tukimäärä vähimmäismäärän, joka tarvitaan hankkeen saattamiseksi riittävän kannattavaksi, käyttämällä 75 kohdassa esitettyä menetelmää.
- (101) *Skenaarion 2* mukaisissa tilanteissa (sijaintipaikkaa koskeva päätös) valvontaviranomainen vertaa sijaintipaikkaa koskevan kannustimen osalta kohdealueen investoinnin nettonykyarvoa vaihtoehdoisen sijaintipaikan investoinnin nettonykyarvoon käyttämällä 76 kohdassa esitettyä menetelmää.
- (102) Kannustavan vaikutuksen arvioinnissa käytettäviä laskelmia voidaan käyttää myös arvioitaessa tuen oikeasuhteisuutta. EFTA-valtion on osoitettava tuen oikeasuhteisuus esimerkiksi 68 kohdassa tarkoitettujen asiakirjojen perusteella.
- (103) Tuki-intensiteetti ei saa ylittää sallittua mukautettua tuki-intensiteettiä.

3.6.3 Toimintatukiohjelmat

- (104) EFTA-valtion on osoitettava, että tuen taso on oikeassa suhteessa ongelmiin, jotka tuella on tarkoitus ratkaista.
- (105) Erityisesti seuraavien edellytysten on täyttyttävä:
- a) tuki on määritettävä suhteessa ennalta määriteltyihin tukikelpoisiin kustannuksiin, jotka liittyvät kokonaisuudessaan ongelmiin, jotka tuella on tarkoitus ratkaista, kuten EFTA-valtio on osoittanut;
 - b) tuki on rajattava tiettyyn osuuteen näistä etukäteen määritellyistä tukikelpoisista kustannuksista, eikä se saa ylittää kyseisiä kustannuksia;
 - c) tuensaajakohtaisen tukimäärän on oltava oikeassa suhteessa kunkin tuensaajan todellisuudessa kohtaamiin ongelmiin.

3.7 KILPAILUUN JA KAUPPAAN KOHDISTUVIEN KOHTUUTTOMIEN KIELTEISTEN VAIKUTUSTEN VÄLTÄMINEN

- (106) Jotta tuki soveltuu sisämarkkinoille, tukitoimenpiteen kielteisten vaikutusten, jotka ilmenevät kilpailun vääristymisenä ja vaikutuksena EFTA-valtioiden väliseen kauppaan, on oltava rajalliset, ja yhteisen edun mukaisen tavoitteen saavuttamista edistävien myönteisten vaikutusten on oltava suuremmat. On eräitä tilanteita, joissa kielteiset vaikutukset ovat selvästi myönteisiä vaikutuksia suuremmat, jolloin tuen ei voida katsoa soveltuvan sisämarkkinoille.

3.7.1 Yleisiä näkökohtia

- (107) Alueellinen tuki voi aiheuttaa ensi sijassa kahdenlaisia kilpailun ja kaupan vääristymiä. Näitä ovat tuotemarkkina-vääristymät ja sijaintipaikkaa koskevat vaikutukset. Molemmat voivat johtaa allokatiiviseen tehottomuuteen (joka häittää sisämarkkinoiden taloudellista suorituskykyä) ja jakautumisongelmiin (taloudellisen toiminnan jakautuminen eri alueille).
- (108) Yksi mahdollinen valtiontuen haittavaikutus on se, että tuki estää markkinamekanismia tuottamasta tehokkaita tuloksia niin, että tehokkaimmat tuottajat palkittaisiin ja vähiten tehokkaille tuottajille aiheutuisi paineita parantaa tehokkuuttaan, järjestää toimintansa uudelleen tai poistua markkinoilta. Valtiontuesta johtuva huomattava kapasiteetin lisäys tehottomilla markkinoilla saattaa kohtuuttomasti vääristää kilpailua, sillä liikakapasiteetin luominen tai säilyttäminen voi johtaa voittomarginaaleihin kohdistuviin paineisiin ja kilpailijoiden investointien vähenemiseen tai jopa niiden poistumiseen markkinoilta. Tämä saattaa johtaa tilanteeseen, jossa kilpailijat, jotka muutoin kykenisivät pysymään markkinoilla, ajetaan markkinoilta. Tuki saattaa myös estää yrityksiä tulemasta markkinoille tai laajentumasta niillä ja vähentää kilpailijoiden kannusteita innovoida. Tämä johtaa tehottomiin markkinarakenteisiin, jotka pitkällä aikavälillä ovat haitallisia myös kuluttajien kannalta. Lisäksi tuen saatavuus voi johtaa siihen, että mahdollisista tuensaajista tulee ylimielisiä tai riskihakuisempia. Pitkän aikavälin vaikutus alan kokonaistulokseen on todennäköisesti kielteinen.
- (109) Tuella voi olla myös vääristäviä vaikutuksia, sillä se voi lisätä tuensaajan huomattavaa markkinavoimaa tai säilyttää sen. Myös silloin kun tuki ei vahvista huomattavaa markkinavoimaa suoraan, se voi lisätä sitä välillisesti estämällä olemassa olevien kilpailijoiden laajentumisen tai aiheuttamalla niiden poistumisen markkinoilta tai estämällä uusien kilpailijoiden tulon markkinoille.
- (110) Tuotemarkkinoihin kohdistuvien vääristymien lisäksi alueellinen tuki vaikuttaa luonteensa vuoksi myös taloudellisen toiminnan sijaintiin. Kun yhdelle alueelle investoidaan tuen johdosta, toinen alue menettää kyseisen mahdollisuuden. Nämä kielteiset vaikutukset alueilla, joihin tuki vaikuttaa epäsuotuisasti, voivat aiheuttaa taloudellisen toiminnan ja työpaikkojen häviämistä myös alihankkijoiden tasolla. Ne voivat johtaa myös myönteisten ulkoisvaikutusten (esimerkiksi klusterointivaikutus, tiedon leviäminen, koulutus jne.) menettämiseen.
- (111) Alueellisen tuen maantieteellinen kohdentaminen erottaa alueellisen tuen muista horisontaalisen tuen muodoista. Alueelliselle tuelle on ominaista, että sen tarkoituksena on vaikuttaa sijoittajien investointihankkeiden sijaintipaikan valintaan. Kun alueellisella tuella korvataan alueellisista haitoista johtuvat lisäkustannukset ja tuetaan lisäinvestointeja tukialueilla viemättä investointeja pois muilta tukialueilta, se vaikuttaa sekä alueen kehitykseen että koheesioon ja loppujen lopuksi hyödyttää koko ETA:ta. Alueellisen tuen mahdollisia negatiivisia vaikutuksia sijoittautumiseen on jo rajoitettu aluetukikartoissa, joissa määritellään tarkasti alueet, joilla alueellista tukea voidaan myöntää, ottaen huomioon oikeudenmukaisuus- ja koheesio poliittiset tavoitteet sekä hyväksyttävät tuen enimmäisintensiteetit. Arvioitaessa tuen todellista vaikutusta koheesiotavoitteeseen on kuitenkin tärkeää ymmärtää, mitä olisi tapahtunut ilman tukea.

3.7.2 Selvät kielteiset vaikutukset

- (112) Valvontaviranomainen yksilöi useita tilanteita, joissa kielteiset vaikutukset ovat selvästi myönteisiä vaikutuksia suuremmat, jolloin tuen ei voida katsoa soveltuvan sisämarkkinoille.
- (113) Valvontaviranomainen vahvistaa tuen enimmäisintensiteetit. Ne muodostavat sisämarkkinoille soveltuvuutta koskevan vähimmäisvaatimuksen, jonka tavoitteena on estää valtiontuen käyttö hankkeissa, joissa tukimäärän ja tukikelpoisten kustannusten välinen suhde katsotaan hyvin suureksi ja erittäin mahdollisesti vääristäväksi. Yleensä voidaan todeta, että mitä suuremman tuetun hankkeen myönteiset vaikutukset todennäköisesti ovat ja mitä suurempi tuen tarve on, sitä korkeampi on tuki-intensiteetin yläraja.

- (114) *Skenaarion 1* tapauksissa (investointipäätökset), joissa hankkeella luodaan kapasiteettia rakenteellisesti absoluuttisesti taantuvilla markkinoilla, valvontaviranomainen katsoo sen kielteiseksi vaikutukseksi, jonka kompensoiminen myönteisillä vaikutuksilla on epätodennäköistä.
- (115) *Skenaarion 2* mukaisissa tapauksissa (sijaintipaikkaa koskevat päätökset), joissa investointi olisi ilman tukea sijoitettu alueelle, jonka alueellinen tuki-intensiteetti on sama tai korkeampi kuin kohdealueen intensiteetti, kyseessä on kielteinen vaikutus, jota myönteiset vaikutukset eivät todennäköisesti kompensoi, koska se on vastoin alueellisen tuen perusteita.
- (116) Jos tuensaaja lopettaa saman tai samantapaisen toiminnon toisella ETA:ssa sijaitsevalla alueella ja siirtää tämän toiminnon kohdealueelle ja jos tuen ja toiminnon siirron välillä on syy-yhteys, kyseessä on kielteinen vaikutus, jota myönteiset seikat eivät todennäköisesti kompensoi.
- (117) Kun arvioidaan ilmoitettuja toimenpiteitä, valvontaviranomainen pyytää kaikki tarvittavat tiedot, joiden perusteella se voi arvioida, johtaisiko valtiontuki merkittävään työpaikkojen menetykseen olemassa olevilla sijaintipaikoilla ETA:ssa.

3.7.3 Investointitukiohjelmat

- (118) Investointitukiohjelmat eivät saa johtaa merkittäviin kilpailun ja kaupan vääristymiin. Vaikka vääristymien voidaan katsoa olevan rajoitettuja yksittäisellä tasolla (jos kaikki investointituella asetetut edellytykset täyttyvät), tukiohjelmat voivat silti johtaa suuriin vääristymiin kasautumisen vuoksi. Tällaiset vääristymät voivat koskea tuotemarkkinoita luomalla tai pahentamalla liikkapasiteettia tai johtamalla eräiden tuensaajien huomattavan markkinavoiman syntymiseen, lisääntymiseen tai säilymiseen tavalla, jolla on kielteinen vaikutus dynaamisiin kannustuksiin. Tukiohjelmien puitteissa myönnetty tuki voi myös johtaa merkittävään taloudellisen toiminnan menetykseen muilla ETA:n alueilla. Tietyille aloille keskittyvän tukiohjelman tapauksessa tällaisten vääristymien riski on vielä suurempi.
- (119) Sen vuoksi EFTA-valtion on osoitettava, että kielteiset vaikutukset rajoittuvat vähimmäismäärään ottaen huomioon esimerkiksi kyseisten hankkeiden koon, yksittäiset ja kumulatiiviset tukimäärät, oletetut tuensaajat ja kohdealojen ominaispiirteet. Jotta valvontaviranomainen voi arvioida todennäköisiä kielteisiä vaikutuksia, EFTA-valtio voi toimittaa minkä tahansa käytettävissä olevan vaikutustenarvioinnin ja samanlaisista aikaisemmista tukiohjelmista jälkikäteen tehdyt arvioinnit.
- (120) Myöntäessään ohjelman perusteella tukea yksittäisiin hankkeisiin tukea myöntävän viranomaisen on todennettava ja vahvistettava, että tuki ei johda 115 kohdassa kuvattuihin selvästi kielteisiin vaikutuksiin. Tämä todentaminen voidaan tehdä niiden tietojen perusteella, jotka tuensaaja on toimittanut tukea hakiessaan, ja vakiomuotoisessa tukihakemuksessa annetun ilmoituksen perusteella, jossa olisi mainittava vaihtoehtoinen sijaintipaikka ilman tukea.

3.7.4 Ilmoitettu yksittäinen investointituki

- (121) Arvioidessaan ilmoitetun tuen kielteisiä vaikutuksia valvontaviranomainen tekee eron edellä 100 ja 101 kohdassa kuvailtujen kahden vaihtoehdoisen tilanteen välillä.

3.7.4.1 *Skenaarion 1* tapaukset (investointipäätökset)

- (122) *Skenaarion 1* mukaisissa tapauksissa valvontaviranomainen keskittyy erityisesti kielteisiin vaikutuksiin, jotka liittyvät taantuvien alojen liikkapasiteetin kasvuun, markkinoilta poistumisen ehkäisemiseen ja huomattavan markkinavoiman käsitteeseen. Näitä kielteisiä vaikutuksia kuvaillaan jäljempänä 123–132 kohdassa ja ne on tasapainotettava tuen myönteisten vaikutusten kanssa. Jos kuitenkin havaitaan, että tuki johtaisi 114 kohdassa kuvattuihin selviin kielteisiin vaikutuksiin, tuen ei voida katsoa soveltuvan sisämarkkinoille, koska on epätodennäköistä, että myönteiset vaikutukset kompensoivat kielteiset vaikutukset.
- (123) Kilpailuun ja kauppaan kohdistuvien mahdollisten vääristymien kartoittamiseksi ja arvioimiseksi EFTA-valtioiden olisi toimitettava todisteita, joiden perusteella valvontaviranomainen voi määrittää kyseiset tuotemarkkinat (toisin sanoen tuotteet, joihin tuensaajan toiminnan muuttuminen vaikuttaa) ja vaikutuksen piiriin kuuluvat kilpailijat ja asiakkaat/kuluttajat.

- (124) Valvontaviranomainen soveltaa erilaisia perusteita arvioidessaan näitä mahdollisia vääristymiä, kuten kyseisten tuotemerkkinoiden rakenne, markkinoiden toiminta (taantuvat vai kasvavat markkinat), tuensaajan valintaprosessi, markkinoille tulon ja sieltä poistumisen esteet sekä tuotteiden erilaistaminen.
- (125) Jos yritys järjestelmällisesti tukeutuu valtiontukeen, se voi olla osoitus siitä, että yritys ei kestä kilpailua omin voimin tai että se saa kohtuutonta etua kilpailijoihin verrattuna.
- (126) Valvontaviranomainen erottaa kaksi pääasiallista tuotemerkkinoihin kohdistuvien mahdollisten kielteisten vaikutusten lähdettä:
- tapaukset, joissa merkittävä kapasiteetin lisäys johtaa liikakapasiteettiin tai pahentaa jo olemassa olevaa liikakapasiteettia erityisesti taantuvilla markkinoilla, ja
 - tapaukset, joissa tuensaajalla on huomattava markkinavoima.
- (127) Arvioidessaan, voidaanko tuen avulla luoda tai säilyttää tehottomat markkinarakenteet, valvontaviranomainen ottaa huomioon hankkeesta johtuvan tuotantokapasiteetin lisäyksen ja sen, onko kyse tehottomista markkinoista.
- (128) Kun kyseessä ovat kasvavat markkinat, on yleensä vähemmän syytä huoleen siitä, että tuella on kielteinen vaikutus dynaamisiin kannusteisiin tai että se kohtuuttomasti estää markkinoilta poistumista tai markkinoille tuloa.
- (129) Enemmän huolta aiheuttaa tilanne, jossa on kyse taantuvista markkinoista. Tältä osin valvontaviranomainen erottaa toisistaan tapaukset, joissa merkitykselliset markkinat ovat pitkällä aikavälillä rakenteellisesti taantuvat (toisin sanoen niiden kasvu on negatiivinen), ja tapaukset, joissa merkitykselliset markkinat ovat suhteellisesti taantuvat (toisin sanoen kasvu on positiivinen mutta ei ylitä vertailukohteenä olevaa kasvua).
- (130) Markkinoiden tehottomuutta mitataan yleensä ottamalla vertailukohdaksi ETA:n BKT kolmen edellisen vuoden ajalta ennen hankkeen aloittamista (vertailuarvo). Se voidaan määrittää myös seuraavien kolmen–viiden vuoden ennustetun kasvun perusteella. Tähän liittyviä indikaattoreita voivat olla kyseisten markkinoiden ennustettu kasvu ja odotettu kapasiteetin käyttöaste sekä kapasiteetin lisäyksen todennäköinen vaikutus kilpailijoihin hintojen ja voittomarginaalien välityksellä.
- (131) Eräissä tapauksissa kyseisten tuotemerkkinoiden kasvu ETA:ssa ei ehkä ole asianmukainen vertailukohde tarkasteltaessa tuen vaikutuksia kokonaisuudessaan, erityisesti silloin, kun maantieteelliset markkinat ovat maailmanlaajuiset. Tällaisissa tapauksissa valvontaviranomainen tarkastelee tuen vaikutusta kyseisiin markkinarakenteisiin, erityisesti sitä, voiko tuen myöntäminen johtaa ETA:ssa toimivien tuottajien syrjäytymiseen markkinoilta.
- (132) Arvioidessaan huomattavan markkinavoiman olemassaoloa valvontaviranomainen ottaa huomioon tuensaajan aseman tietyn ajanjakson aikana ennen tuen saantia ja oletetun markkina-aseman investoinnin toteuttamisen jälkeen. Valvontaviranomainen ottaa huomioon sekä tuensaajan että sen kilpailijoiden markkinaosuudet ja myös muita asiaankuuluvia tekijöitä, esimerkiksi markkinarakenteen, tarkastelemalla markkinoiden keskittymistä, markkinoille tulon mahdollisia esteitä⁽⁴¹⁾, neuvotteluvoimaa⁽⁴²⁾ sekä laajentumisen tai markkinoilta poistumisen esteitä.

3.7.4.2 Skenaarioiden 2 tapaukset (sijaintipaikkaa koskevat päätökset)

- (133) Jos vertailuanalyysi osoittaa, että investointi olisi tehty ilman tukea toisessa paikassa (skenaario 2), joka kuuluu kyseisen tuotteen samoille maantieteellisille markkinoille, ja jos tuki on oikeasuhteista, liikakapasiteettiin tai huomattavaan markkinavoimaan liittyvät mahdolliset tulokset olisivat periaatteessa samat tuesta riippumatta. Tällaisissa tapauksissa on todennäköistä, että tuen myönteiset vaikutukset ovat suuremmat kuin rajalliset kielteiset vaikutukset kilpailuun. Jos vaihtoehtoinen sijaintipaikka on ETA:ssa, valvontaviranomainen on erityisen huolestunut vaihtoehtoiseen sijaintipaikkaan liittyvistä kielteisistä vaikutuksista, ja jos tuki johtaa 115 ja 116 kohdassa kuvailtuihin selviin kielteisiin vaikutuksiin, tuen ei voida katsoa soveltuvan sisämarkkinoille, koska on epätodennäköistä, että mahdolliset myönteiset vaikutukset kompensoivat kielteiset vaikutukset.

⁽⁴¹⁾ Markkinoille tulon esteitä ovat oikeudelliset esteet (erityisesti immateriaalioikeudet), mittakaavaedut ja tuotevarioinnin edut sekä verkostoihin ja infrastruktuuriin pääsyn esteet. Kun tukea myönnetään markkinoilla, joilla tuensaaja on vakiintunut toiminnanharjoittaja, mahdolliset markkinoille tulon esteet voivat lisätä tuensaajan mahdollista huomattavaa markkinavoimaa ja siten pahentaa kyseisen markkinavoiman kielteisiä vaikutuksia.

⁽⁴²⁾ Kun markkinoilla on vahvoja ostajia, on epätodennäköisempää, että tuensaaja voi nostaa niiltä veloitetuja hintoja.

3.7.5 Toimintatukiohjelmat

- (134) Jos tuki on välttämätön ja oikeasuhteinen 3.2.3 alajaksossa esitetyn yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi, on todennäköistä, että tuen myönteiset vaikutukset kompensoivat sen kielteiset vaikutukset. Eräissä tapauksissa tuki voi kuitenkin johtaa markkinarakenteen tai toimialan tai teollisuusalan ominaispiirteiden muuttumiseen niin, että se voi merkittävästi vääristää kilpailua asettamalla markkinoille tulolle tai niiltä poistumiselle esteitä, johtamalla korvaavuusvaikutuksiin tai muuttamalla kauppavirtojen suuntaa. Näissä tapauksissa on epätodennäköistä, että myönteiset vaikutukset kompensoivat havaitut kielteiset vaikutukset.

3.8 AVOIMUUS

- (135) EFTA-valtioiden on julkaistava ilmoitetuista valtiontukitoimenpiteistä vähintään seuraavat tiedot keskitetyllä verkkosivustolla tai yhdellä verkkosivustolla, jolle haetaan tietoja useilta verkkosivustoilta (esimerkiksi alueelliset verkkosivustot): ilmoitetun tukiohjelman ja sen täytäntöönpanosääntöjen koko teksti, tuen myöntävä viranomainen, yksittäiset tuensaajat, tuensaajakohtainen tuen määrä ja tuki-intensiteetti. Näitä vaatimuksia sovelletaan sekä ilmoitettujen tukiohjelmien perusteella myönnettyyn yksittäiseen tukeen että tapauskohtaiseen tukeen. Nämä tiedot on julkaistava tuen myöntämispäätöksen tekemisen jälkeen, ne on säilytettävä vähintään 10 vuoden ajan ja niiden oltava rajoituksetta yleisön saatavissa ⁽⁴³⁾.

4. ARVIOINTI

- (136) Varmistaakseen, että kilpailun ja kaupan vääristyminen on rajallista, valvontaviranomainen voi edellyttää, että tiettyihin tukiohjelmiin sovelletaan aikarajoitusta (yleensä raja on enintään neljä vuotta) ja 27 kohdassa tarkoitettua arviointia.
- (137) Arvioinnit suoritetaan sellaisten tukiohjelmien osalta, joissa mahdollinen vääristymä on erityisen suuri, toisin sanoen ne voivat rajoittaa kilpailua merkittävästi, jos niiden täytäntöönpanoa ei tarkisteta hyvissä ajoin.
- (138) Arvioinnin tavoitteiden vuoksi ja jotta EFTA-valtioihin kohdistuva hallinnollinen rasitus ei olisi kohtuuton pienempien tukimäärien ollessa kyseessä, tällaista velvoitetta sovelletaan vain tukiohjelmiin, joiden talousarvio on suuri tai joihin sisältyy uusia ominaispiirteitä, tai kun on odotettavissa merkittäviä markkinoihin, teknologiaan tai sääntelyyn liittyviä muutoksia. Arvioinnin tekijän on oltava valtiontuen myöntävästä viranomaisesta riippumaton asiantuntija, ja se on tehtävä yhteisten menetelmien ⁽⁴⁴⁾ mukaisesti. Arviointi on myös julkistettava. Arviointi on toimitettava valvontaviranomaiselle riittävän ajoissa, jotta se voi tarvittaessa harkita tukiohjelman voimassaolon jatkamista, ja joka tapauksessa ennen tukiohjelman voimassaolon päättymistä. Arvioinnin tarkka laajuus ja arvioinnissa käytettävä menetelmä määritetään tukiohjelman hyväksymispäätöksessä. Kyseisen arvioinnin tulokset on otettava huomioon päätettäessä tulevista tukitoimenpiteistä, joilla on samankaltainen tavoite.

5. ALUETUKIKARTAT

- (139) Valvontaviranomainen esittää tässä jaksossa perusteet, joiden pohjalta voidaan määrittää ETA-sopimuksen 61 artiklan 3 kohdan a ja c alakohdan edellytysten mukaiset alueet. Alueiden, jotka täyttävät nämä edellytykset ja jotka EFTA-valtio haluaa nimetä a- tai c-alueiksi, on käytävä ilmi aluetukikartasta, josta on ilmoitettava valvontaviranomaiselle ja joka valvontaviranomaisen on hyväksyttävä, ennen kuin alueellista tukea voidaan myöntää kohdealueilla sijaitseville yrityksille. Aluetukikartoissa on myös määritettävä näihin alueisiin sovellettavat tuen enimmäisintensiteetit.

5.1 ALUEELLISEEN TUKEEN OIKEUTETTUIJEN ALUEIDEN VÄESTÖKATTAVUUS

- (140) Koska aluetuen myöntäminen on poikkeus ETA-sopimuksen 61 artiklan 1 kohdassa määrätystä yleisestä valtiontukikiellosta, EFTAn valvontaviranomainen katsoo, että EFTA-valtioiden tukialueiden kokonaisväestökattavuuden on oltava pienempi kuin ei-nimettyjen alueiden.
- (141) Alueellisia valtiontukia koskevissa valvontaviranomaisen suuntaviivoissa vuosille 2007–2013 ⁽⁴⁵⁾ tukialueiden kattama väestöosuus määritettiin harvaan asuttujen alueiden perusteella ETA-sopimuksen 61 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaisesti. Norjan enimmäisväestöosuudeksi vahvistettiin 29,08 prosenttia ja Islannin enimmäisväestöosuudeksi 31,6 prosenttia.

⁽⁴³⁾ Nämä tiedot olisi päivitettävä säännöllisesti, esimerkiksi kuuden kuukauden välein, ja niiden olisi oltava saatavilla vapaassa muodossa.

⁽⁴⁴⁾ Valvontaviranomainen voi määrittää yhteiset menetelmät.

⁽⁴⁵⁾ EUVL L 54, 28.2.2008, s. 1, ja ETA-täydennysosa N:o 11, 28.2.2008, s. 1.

(142) EFTA-valtioilla on tiettyjä erityispiirteitä, jotka on otettava huomioon tukikelpoisia väestöosuuksia määrittäessä:

- a) koska EFTA-valtioiden BKT asukasta kohti on suhteellisen korkea, mikään alue ei ole oikeutettu ETA-sopimuksen 61 artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaiseen poikkeukseen ⁽⁴⁶⁾;
- b) monet EFTA-valtioiden alueista ovat harvaan asuttuja alueita;

EFTA-valtioiden erityispiirteiden vuoksi valvontaviranomainen määrittää tukialueiden kattaman väestöosuuden harvaan asuttujen alueiden perusteella, samoin kuin alueellisia valtioneukia koskeissa suuntaviivoissa vuosille 2007–2013 ⁽⁴⁷⁾.

Norjassa on kahdeksan harvaan asuttua 3-tason tilastoaluetta, joiden väestö kattaa 25,51 prosenttia Norjan väestöstä. Näin ollen tukialueiden kattama väestöosuus on Norjassa 25,51 prosenttia vuosina 2014–2020.

Islannissa on kaksi 3-tason tilastoaluetta, joista toinen on harvaan asuttu. Sen väestö kattaa 36,5 prosenttia Islannin väestöstä. Näin ollen tukialueiden kattama väestöosuus on Islannissa 36,5 prosenttia vuosina 2014–2020.

Liechtensteinissa ei ole harvaan asuttuja alueita eikä siten myöskään sillä perusteella tukikelpoisia alueita.

5.2 ETA-SOPIMUKSEN 61 ARTIKLAN 3 KOHDAN a ALAKOHDAN POIKKEUS

(143) ETA-sopimuksen 61 artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaan sisämarkkinoille soveltuvana voidaan pitää ”tukea taloudellisen kehityksen edistämiseksi alueilla, joilla elintaso on poikkeuksellisen alhainen tai joilla vajaatyöllisyys on vakava ongelma”. Unionin tuomioistuimen mukaan se, että [Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen] [107] artiklan 3 kohdan a alakohdassa käytetään poikkeuksesta määrättäessä ilmaisuja ”poikkeuksellinen” ja ”vakava”, osoittaa, että mainittu alakohta koskee vain sellaisia alueita, joilla taloudellinen tilanne on äärimmäisen epäsuotuisa, kun sitä verrataan koko [unioniin] ⁽⁴⁸⁾.

(144) Valvontaviranomainen katsoo ETA-sopimuksen 61 artiklan 3 kohdan a alakohdassa määrättyjen edellytysten täyttyvän, jos 2-tason tilastoalueen bruttokansantuote asukasta kohti ostovoimastandardina mitattuna on alle 75 prosenttia Euroopan talousalueen keskiarvosta. Analyysissä käytettävät BKT asukasta kohti ⁽⁴⁹⁾ kullakin alueella ja Euroopan talousalueen keskiarvo määritetään asiaa koskevien virallisten tilastotietojen perusteella. EFTA-valtioissa ei näiden suuntaviivojen laatimisajankohtana ollut 2-tason tilastoalueita, jotka olisivat täyttäneet tämän edellytyksen ⁽⁵⁰⁾. Mihinkään EFTA-valtion alueeseen ei siis voida soveltaa ETA-sopimuksen 61 artiklan 3 kohdan a alakohdan poikkeusta.

5.3 ETA-SOPIMUKSEN 61 ARTIKLAN 3 KOHDAN c ALAKOHDAN POIKKEUS

(145) ETA-sopimuksen 61 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaan sisämarkkinoille soveltuvana voidaan pitää ”tukea tietyn taloudellisen toiminnan tai talousalueen kehityksen edistämiseksi, jos tuki ei muuta kaupankäynnin edellytyksiä yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla”. Unionin tuomioistuimen mukaan [107] artiklan 3 kohdan c alakohdan poikkeuksessa sallitaan tiettyjen alueiden kehittäminen, mitä ei rajoiteta [107] artiklan 3 kohdan a alakohdassa tarkoitetuilla taloudellisilla edellytyksillä, jos tuki ”ei muuta kaupankäynnin edellytyksiä yhteisen edun vastaisella tavalla”. Tämä määräys antaa komissiolle toimivallan hyväksyä tuen taloudellisen kehityksen edistämiseen sellaisilla EU:n jäsenvaltion alueilla, jotka ovat epäedullisessa asemassa kansalliseen keskiarvoon nähden ⁽⁵¹⁾. Valvontaviranomainen katsoo, että sama pätee ETA-sopimuksen 61 artiklan 3 kohdan c alakohtaan.

(146) Komissio on vastaavissa suuntaviivoissaan vahvistanut Euroopan unionin jäsenvaltioiden tukikelpoisten väestöosuuksien määrittämisessä käytettävän menetelmän. Menetelmä on seuraavanlainen:

⁽⁴⁶⁾ Tämän olisi tulkittava tarkoittavan sitä, että EFTA-valtioiden minkään alueen BKT asukasta kohti ei ole alle 75 prosenttia ETA:n keskiarvosta 144 kohdassa esitetyn mukaisesti.

⁽⁴⁷⁾ Eurostatin vuoden 2010 tietojen mukaan.

⁽⁴⁸⁾ Asia 248/84, Saksa v. komissio, tuomio 14.10.1987, Kok., s. 4036, 19 kohta; asia C-169/95, Espanja v. komissio, tuomio 14.1.1997, Kok., s. I-148, 15 kohta; ja asia C-310/99, Italia v. komissio, tuomio 7.3.2002, Kok., s. I-2289, 77 kohta.

⁽⁴⁹⁾ BKT mitataan ostovoimastandardina tässä ja muissa näiden suuntaviivojen viittauksissa BKT:hen asukasta kohti.

⁽⁵⁰⁾ Jos tilanne muuttuu, valvontaviranomainen antaa uudet suuntaviivat muuttuneen tilanteen huomioon ottamiseksi.

⁽⁵¹⁾ Asia 248/84, Saksa v. komissio, tuomio 14.10.1987, Kok., s. 4036, 19 kohta.

- (147) Komission suuntaviivojen mukaan c-alueita on kahdenlaisia:
- alueet, jotka täyttävät tietyt ennalta määritetyt edellytykset ja jotka EU:n jäsenvaltio voi sen vuoksi nimetä c-alueiksi ilman lisäperusteluja, jäljempänä 'ennalta määritellyt c-alueet';
 - alueet, jotka EU:n jäsenvaltio voi oman harkintansa mukaan nimetä c-alueiksi sillä edellytyksellä, että se osoittaa kyseisten alueiden täyttävän tietyt sosioekonomiset kriteerit, jäljempänä 'ennalta määrittelemättömät c-alueet'.
- (148) Komission suuntaviivojen mukaan väestökattavuuden jakaminen ennalta määritellyille c-alueille tapahtuu suuntaviivojen 5.3.1 jaksossa kuvattua jakomenetelmää käyttäen. Menetelmän mukaan entisiä kauden 2011–2013 a-alueita sekä harvaan asuttuja alueita pidetään ennalta määritelyinä c-alueina. Koska EFTA-valtioissa ei ollut kyseisellä kaudella a-alueita, tähän luokkaan kuuluvat vain harvaan asutut alueet.

5.3.1 Ennalta määritellyt c-alueet

- (149) Harvaan asuttujen alueiden osalta EFTA-valtion olisi periaatteessa nimettävä c-alueiksi 2-tason tilastoalueet, joilla on vähemmän kuin 8 asukasta neliökilometrillä, tai 3-tason tilastoalueet, joilla on vähemmän kuin 12,5 asukasta neliökilometrillä. EFTA-valtio voi kuitenkin nimetä osia 3-tason tilastoalueista, joilla on vähemmän kuin 12,5 asukasta neliökilometrillä, tai muita kyseisten 3-tason tilastoalueiden viereisiä alueita, jos nimetyillä alueilla on vähemmän kuin 12,5 asukasta neliökilometrillä eikä niiden nimeäminen ylitä 142 kohdassa tarkoitettua c-väestökattavuutta. Hyvin harvaan asuttujen alueiden osalta EFTA-valtio voi nimetä osia Norjan 2-tason tilastoalueista ja Islannin 3-tason tilastoalueista, joilla on vähemmän kuin 8 asukasta neliökilometrillä, tai muita kyseisten tilastoalueiden viereisiä pienehköjä alueita, jos nimetyillä alueilla on vähemmän kuin 8 asukasta neliökilometrillä eikä niiden nimeäminen ylitä 142 kohdassa tarkoitettua c-väestökattavuutta.

5.3.2 Ennalta määrittelemättömät c-alueet

- (150) Valvontaviranomainen katsoo, että EFTA-valtioiden c-alueiden nimeämisessä käyttämien perusteiden olisi heijastettava erilaisia tilanteita, joissa alueellisen tuen myöntäminen voi olla perusteltua. Perusteiden olisi näin ollen kohdistuttava tiettyihin sosioekonomisiin, maantieteellisiin tai rakenteellisiin ongelmiin, joita todennäköisesti esiintyy c-alueilla, ja niiden olisi taattava riittävässä määrin, ettei aluetuen myöntäminen muuta kaupankäynnin edellytyksiä yhteisen edun vastaisella tavalla.
- (151) EFTA-valtio voi näin ollen nimetä c-alueiksi ennalta määrittelemättömät c-alueet, jotka on määritelty seuraavien kriteerien perusteella:
- Arviointikriteeri 1: viereiset alueet, joilla on vähintään 100 000 asukasta⁽⁵²⁾ ja jotka sijaitsevat sellaisilla 2-tason tai 3-tason tilastoalueilla, joiden
 - BKT asukasta kohti on alle EU-27:n keskiarvon tai vastaa sitä, tai
 - työttömyysaste on vähintään 115 prosenttia kansallisesta keskiarvosta⁽⁵³⁾.
 - Arviointikriteeri 2: 3-tason tilastoalueet, joiden asukasmäärä on alle 100 000 ja joiden
 - BKT asukasta kohti on alle EU-27:n keskiarvon tai vastaa sitä, tai
 - työttömyysaste on vähintään 115 prosenttia kansallisesta keskiarvosta.

⁽⁵²⁾ Tätä väestömäärän kynnysarvoa alennetaan 50 000 asukkaaseen niiden EFTA-valtioiden osalta, joiden ennalta määrittelemätön c-väestökattavuus on alle 1 miljoona asukasta, tai 10 000 asukkaaseen niiden EFTA-valtioiden osalta, joiden väestömäärä on alle 1 miljoona asukasta.

⁽⁵³⁾ Työttömyyttä koskevien laskelmien olisi perustuttava kansallisen tilastotoimiston julkaisemiin alueellisiin tietoihin käyttäen niiden kolmen viimeisen vuoden keskiarvoa, joilta tiedot ovat saatavilla (aluetukikartan ilmoitushetkellä). Ellei näissä suuntaviivoissa ole toisin ilmoitettu, työttömyysaste suhteessa kansalliseen keskiarvoon lasketaan tältä pohjalta.

- c) Arviointikriteeri 3: saaret tai vierekkäiset alueet, joille on ominaista samanlainen maantieteellinen eristyneisyys (esimerkiksi niemimaat tai vuoristoalueet) ja joiden
- BKT asukasta kohti on alle EU-27:n keskiarvon tai vastaa sitä ⁽⁵⁴⁾, tai
 - työttömyysaste on vähintään 115 prosenttia kansallisesta keskiarvosta ⁽⁵⁵⁾, tai
 - asukasmäärä on alle 5 000.
- d) Arviointikriteeri 4: 3-tason tilastoalueet tai 3-tason tilastoalueiden osat, jotka muodostavat vierekkäisiä alueita, jotka ovat a-alueen vieressä tai jotka jakavat maarajan ETA:n tai Euroopan vapaakauppaliiton (EFTA) ulkopuolisen maan kanssa.
- e) Arviointikriteeri 5: vierekkäiset alueet, joilla on vähintään 50 000 asukasta ⁽⁵⁶⁾ ja jotka ovat suuren rakennemuutoksen tai vakavan suhteellisen taantumien kohteena, edellyttäen, että kyseiset alueet eivät sijaitse 3-tason tilastoalueilla tai vierekkäisillä alueilla, jotka täyttävät edellytykset tulla nimetyiksi ennalta määritellyiksi alueiksi tai jotka voidaan nimetä arviointikriteerien 1–4 mukaisesti ⁽⁵⁷⁾.

(152) Sovellessaan 151 kohdassa vahvistettuja arviointikriteerejä vierekkäisten alueiden käsitteellä tarkoitetaan kokonaisia paikallisten hallintoyksiköiden 2-tason alueita (LAU 2 -alueita) ⁽⁵⁸⁾ tai kokonaisten LAU 2 -alueiden ryhmää ⁽⁵⁹⁾. LAU 2 -alueiden ryhmän katsotaan muodostavan vierekkäisen alueen, jos jokaisella ryhmään kuuluvalla alueella on hallinnollinen raja toisen niin ikään ryhmään kuuluvan alueen kanssa ⁽⁶⁰⁾.

(153) Se, onko kussakin EFTA-valtiossa sallittua väestökattavuutta noudatettu, määritetään ottamalla huomioon kyseisten alueiden kokonaisväestömäärä viimeisimpien kansallisen tilastotoimiston julkaisemien tilastotietojen perusteella.

5.4 ALUEELLISEEN INVESTOINTITUKEEN SOVELLETTAVAT TUEN ENIMMÄISINTENSITEETIT

(154) C-alueiden tuki-intensiteetti saa olla enintään:

- a) 15 prosenttia BAE harvaan asutuilla alueilla ja alueilla (3-tason tilastoalueet tai tällaisten alueiden osat), jotka jakavat maarajan ETA:n tai EFTAn ulkopuolisen maan kanssa;
- b) 10 prosenttia BAE ennalta määrittelemättömillä c-alueilla.

5.4.1 Pk-yritysten korotetut tuki-intensiteetit

(155) Edellä 154 kohdassa määrättyjä tuen enimmäisintensiteettejä voidaan korottaa enintään 20 prosenttiyksikköä pienten yritysten osalta tai enintään 10 prosenttiyksikköä keskisuurten yritysten osalta ⁽⁶¹⁾.

5.5 ILMOITTAMINEN JA TOTEAMINEN SISÄMARKKINOILLE SOVELTUVAKSI

(156) Kun nämä suuntaviivat on julkaistu, kunkin EFTA-valtion olisi ilmoitettava valvontaviranomaiselle aluetukikartta, jota sovelletaan 1. heinäkuuta 2014–31. joulukuuta 2020. Kussakin ilmoituksessa olisi esitettävä liitteessä III olevan mallin mukaiset tiedot.

⁽⁵⁴⁾ Määrittäessään, onko näiden saarten tai vierekkäisten alueiden BKT asukasta kohti alle EU-27:n keskiarvon tai vastaako se sitä, EFTA-valtio voi käyttää kansallisen tilastotoimistonsa tai muiden tunnustettujen lähteiden toimittamia tietoja.

⁽⁵⁵⁾ Määrittäessään, onko näiden saarten tai vierekkäisten alueiden työttömyysaste vähintään 115 prosenttia kansallisesta keskiarvosta, EFTA-valtio voi käyttää kansallisen tilastotoimistonsa tai muiden tunnustettujen lähteiden toimittamia tietoja.

⁽⁵⁶⁾ Tätä väestömäärän kynnysarvoa alennetaan 25 000 asukkaaseen niiden EFTA-valtioiden osalta, joiden ennalta määrittelemätön c-väestökattavuus on alle 1 miljoona asukasta, tai 10 000 asukkaaseen niiden EFTA-valtioiden osalta, joiden kokonaisväestömäärä on alle 1 miljoona asukasta, tai 5 000 asukkaaseen saarien tai sellaisten vierekkäisten alueiden osalta, joille on tunnusomaista samantapainen maantieteellinen eristyneisyys.

⁽⁵⁷⁾ Arviointikriteeriä 5 sovellessaan EFTA-valtion on osoitettava edellytysten täyttyminen vertailemalla kyseisten alueiden tilannetta saman EFTA-valtion muiden alueiden tai muiden EFTA-valtioiden alueiden tilanteeseen ottamalla huomioon sellaiset sosioekonomiset indikaattorit, jotka koskevat yritystoiminnan rakennetilastoja, työmarkkinoita, kotitalouksien tilejä, koulutusta tai muita samantapaisia indikaattoreita. Tätä varten EFTA-valtio voi käyttää kansallisen tilastotoimistonsa tai muiden tunnustettujen lähteiden toimittamia tietoja.

⁽⁵⁸⁾ EFTA-valtio voi käyttää LAU 1 -alueita LAU 2 -alueiden sijaan, jos kyseisten alueiden asukasmäärä on pienempi kuin sen LAU 2 -alueen asukasmäärä, jonka osan ne muodostavat.

⁽⁵⁹⁾ EFTA-valtio voi kuitenkin nimetä osia LAU 2 -alueesta (tai LAU 1 -alueesta), jos kyseisen LAU-alueen väestömäärä ylittää arviointikriteerin 1 tai 5 mukaisen vierekkäisten alueiden vähimmäisväestömäärän (mukaan lukien kyseisten kriteerien mukaiset alennetut väestömäärän kynnysarvot) ja jos kyseisen LAU-alueen osien väestömäärä on vähintään 50 prosenttia sovellettavan kriteerin mukaisesta vähimmäisväestömäärästä.

⁽⁶⁰⁾ Saarien osalta hallinnollisia rajoja ovat myös merirajat, jotka rajoittuvat kyseisen EFTA-valtion muihin hallinnollisiin yksiköihin.

⁽⁶¹⁾ Pk-yritysten korotettuja tuki-intensiteettejä ei sovelleta suuriin investointihankkeisiin myönnettyyn tukeen.

- (157) Valvontaviranomainen tutkii jokaisen ilmoitetun aluetukikartan näiden suuntaviivojen perusteella ja tekee päätöksen kyseisen EFTA-valtion aluetukikartan hyväksymisestä. Kukin aluetukikartta julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* ja sen ETA-täydennysosassa, ja ne muodostavat olennaisen osan näitä suuntaviivoja.

5.6 MUUTOKSET

5.6.1 Väestökattavuusmarginaali

- (158) EFTA-valtio voi omasta aloitteestaan määrittää kansallisen väestökattavuusmarginaalin, joka koostuu kyseisen EFTA-valtion enimmäisväestökattavuuden, sellaisena kuin valvontaviranomainen on sen kohdennanut ⁽⁶²⁾, ja aluetukikartassa nimettyjen c-alueiden väestökattavuuden välisestä erosta.
- (159) Jos EFTA-valtio on päättänyt luoda tällaisen marginaalin, se voi koska tahansa käyttää marginaalia lisätäkseen karttaan uusia c-alueita, kunnes kansallinen enimmäisväestökattavuus on saavutettu. Tätä varten EFTA-valtio voi käyttää Eurostatin, kansallisen tilastotoimistonsa tai muiden tunnustettujen lähteiden toimittamia uusimpia sosioekonomisia tietoja. C-alueiden väestö olisi laskettava alustavaa karttaa laadittaessa käytettyjen väestötietojen perusteella.
- (160) EFTA-valtion on tehtävä ilmoitus valvontaviranomaiselle joka kerta, kun se aikoo käyttää väestökattavuusmarginaalia uusien c-alueiden lisäämiseen, ennen muutoksen täytäntöönpanemista.

5.6.2 Väliarviointi

- (161) Valvontaviranomainen suorittaa tarvittaessa väliarvioinnin samaan aikaan kuin Euroopan komissio eli kesäkuussa 2016 määrittääkseen alueet, joista on mahdollisesti tullut ETA-sopimuksen 61 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisia aluetukikelpoisia alueita, ja vahvistaakseen niiden asukasta kohti laskettua BKT:tä vastaavan tuki-intensiteetin.

6. ALUETUKISÄÄNTÖJEN SOVELTAMISALA

- (162) Valvontaviranomainen pidentää vuosille 2007–2013 annettujen alueellisia valtiontukia koskevien suuntaviivojen ⁽⁶³⁾ ja suurten investointihankkeiden alueellisen tuen perusteellista arvioimista koskevien perusteiden ⁽⁶⁴⁾ voimassaoloaikaa 30. kesäkuuta 2014 asti.
- (163) Vuosille 2007–2013 annettujen alueellisia valtiontukia koskevien suuntaviivojen perusteella hyväksytyjen aluetukikarttojen voimassaoloaika päättyy 31. joulukuuta 2013. Sen vuoksi yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen ⁽⁶⁵⁾ 44 artiklan 3 kohdassa säädettyä kuuden kuukauden siirtymäaikaa ei sovelleta kyseisen asetuksen perusteella täytäntöönpanantuihin aluetukiohjelmiin. Jotta EFTA-valtiot voivat myöntää 31. joulukuuta 2013 jälkeen alueellista tukea voimassa olevien ryhmäpoikkeusohjelmien perusteella, niitä pyydetään ilmoittamaan aluetukikarttojen voimassaolon jatkamisesta hyvissä ajoin, jotta valvontaviranomainen voi hyväksyä aluetukikarttojen voimassaolon jatkamisen ennen 31. joulukuuta 2013. Yleensä ottaen tukiohjelmien, jotka on hyväksytty vuosille 2007–2013 annettujen alueellisia valtiontukia koskevien suuntaviivojen perusteella, voimassaoloaika päättyy vuoden 2013 lopussa, kuten vastaavassa valvontaviranomaisen päätöksessä todetaan. Näiden tukiohjelmien voimassaolon mahdollisesta jatkamisesta on ilmoitettava valvontaviranomaiselle hyvissä ajoin.
- (164) Valvontaviranomainen soveltaa näiden suuntaviivojen periaatteita arvioidessaan kaikkien sellaisten alueellisten tukien soveltuvuutta sisämarkkinoille, jotka aiotaan myöntää 30. kesäkuuta 2014 jälkeen. Alueellista tukea, joka on myönnetty sääntöjenvastaisesti tai joka aiotaan myöntää 31. joulukuuta 2013 jälkeen mutta ennen 1. heinäkuuta 2014, arvioidaan vuosille 2007–2013 annettujen alueellisia valtiontukia koskevien suuntaviivojen mukaisesti.

⁽⁶²⁾ Ks. 142 kohta.

⁽⁶³⁾ EUVL L 54, 28.2.2008, s. 1, ja ETA-täydennysosa N:o 11, 28.2.2008, s. 1. Saatavilla seuraavasta osoitteesta: <http://www.eftasurv.int/state-aid/legal-framework/state-aid-guidelines/>

⁽⁶⁴⁾ EUVL L 206, 2.8.2012, s. 13, ja ETA-täydennysosa N:o 42, 2.8.2012, s. 1. Saatavilla seuraavasta osoitteesta: <http://www.eftasurv.int/state-aid/legal-framework/state-aid-guidelines/>

⁽⁶⁵⁾ Komission asetus (EY) N:o 800/2008, annettu 6 päivänä elokuuta 2008, tiettyjen tukimuotojen toteamisesta yhteismarkkinoille soveltuviksi perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan mukaisesti (yleinen ryhmäpoikkeusasetus) (EUVL L 214, 9.8.2008, s. 3), sisällytetty ETA-sopimuksen XV liitteessä olevaan 1j kohtaan 8. marraskuuta 2008 voimaan tulleella ETA:n sekakomitean päätöksellä N:o 120/2008 (EUVL L 339, 18.12.2008, s. 111, ja ETA-täydennysosa N:o 79, 18.12.2008, s. 20).

- (165) Koska ilmoitusten on oltava johdonmukaisia aluetukikartan kanssa, ilmoituksia, jotka koskevat aluetukiohjelmiä tai tukitoimenpiteitä, jotka aiotaan myöntää 30. kesäkuuta 2014 jälkeen, ei voida pitää täydellisinä, ennen kuin valvontaviranomainen on tehnyt päätöksen kyseisen EFTA-valtion aluetukikartan hyväksymisestä 5.5 alajaksossa kuvailtujen järjestelyjen mukaisesti. Sen vuoksi valvontaviranomainen ei periaatteessa arvioi sellaisia aluetukiohjelmiä koskevia ilmoituksia, joita on tarkoitus soveltaa 30. kesäkuuta 2014 jälkeen, tai sellaista yksittäistä tukea koskevia ilmoituksia, joka on tarkoitus myöntää kyseisen ajankohdan jälkeen, ennen kuin se on tehnyt päätöksen kyseisen EFTA-valtion aluetukikartan hyväksymisestä.
- (166) Valvontaviranomainen katsoo, että näiden suuntaviivojen täytäntöönpano johtaa alueelliseen tukeen sovellettavien sääntöjen merkittävään muuttumiseen ETA:ssa. Lisäksi ETA:n muuttuneiden taloudellisten ja sosiaalisten olosuhteiden vuoksi näyttää välttämättömältä tarkastella uudelleen, ovatko kaikki aluetukiohjelmat, investointituki- ja toimintatukiohjelmat mukaan luettuina, edelleen perusteltuja ja tehokkaita.
- (167) Tämän vuoksi valvontaviranomainen ehdottaa EFTA-valtioille seuraavia aiheellisia toimenpiteitä valvonta- ja tuomioistuinsovimuksen pöytäkirjassa 3 olevan I osan 1 artiklan 1 kohdan mukaisesti:
- EFTA-valtioiden on rajoitettava kaikkien voimassa olevien, ryhmäpoikkeusasetuksen soveltamisalaan kuulumattomien aluetukiohjelmien ja kaikkien aluetukikarttojen soveltaminen tukiin, jotka aiotaan myöntää 30. kesäkuuta 2014 tai sitä ennen;
 - EFTA-valtioiden on muutettava muita voimassa olevia horisontaalisia tukiohjelmiä, joissa määrätään erityiskohtelusta tukialueilla toteutettaviin hankkeisiin myönnettävän tuen osalta, varmistaakseen, että 30. kesäkuuta 2014 jälkeen myönnettävä tuki on yhdenmukainen tuen myöntämispäivänä sovellettavan aluetukikartan kanssa;
 - EFTA-valtioiden on vahvistettava edellä esitettyjä ehdotuksia koskeva hyväksyntänsä 31. joulukuuta 2013 mennessä.

7. RAPORTOINTI JA SEURANTA

- (168) EFTA-valtioiden on toimitettava valvontaviranomaiselle vuosikertomukset valvonta- ja tuomioistuinsovimuksen pöytäkirjassa 3 olevan II osan 21 artiklan sekä päätöksen N:o 195/04/KOL 5 ja 6 artiklan mukaisesti.
- (169) EFTA-valtioiden on toimitettava valvontaviranomaiselle tiedot jokaisesta yksittäisestä yli 3 miljoonan euron tuesta, joka on myönnetty tukiohjelmasta, liitteessä IV olevan mallin mukaisesti 20 työpäivän kuluessa tuen myöntämispäivästä.
- (170) EFTA-valtioiden on säilytettävä yksityiskohtaista asiakirja-aineistoa kaikista tukitoimenpiteistä. Aineistoon on sisällyttävä kaikki tarvittavat tiedot, joiden perusteella voidaan vahvistaa, että tukikelpoisia kustannuksia ja tuen enimmäisintensiteettejä koskevia edellytyksiä on noudatettu. Asiakirja-aineisto on säilytettävä 10 vuoden ajan tuen myöntämispäivästä ja toimitettava valvontaviranomaiselle tämän pyynnöstä.

8. UUDELLEENTARKASTELU

- (171) Valvontaviranomainen voi päättää näiden suuntaviivojen muuttamisesta milloin tahansa, jos tämä on tarpeen kilpailupolitiikkaan liittyvistä syistä tai muiden ETA:n politiikan alojen ja kansainvälisten sitoumusten tai muiden perusteltujen syiden huomioon ottamiseksi.
-

LIITE I

LOMAKE ALUETUKIKARTTOJA KOSKEVIEN TIETOJEN TOIMITTAMISEKSI

- 1) EFTA-valtioiden on toimitettava soveltuvin osin tiedot seuraavista nimettäväksi ehdotettujen alueiden ryhmistä:
 - harvaan asutut alueet;
 - ennalta määrittelemättömät c-alueet, jotka on nimetty arviointikriteerin 1 perusteella;
 - ennalta määrittelemättömät c-alueet, jotka on nimetty arviointikriteerin 2 perusteella;
 - ennalta määrittelemättömät c-alueet, jotka on nimetty arviointikriteerin 3 perusteella;
 - ennalta määrittelemättömät c-alueet, jotka on nimetty arviointikriteerin 4 perusteella;
 - ennalta määrittelemättömät c-alueet, jotka on nimetty arviointikriteerin 5 perusteella;
- 2) EFTA-valtion on toimitettava kuhunkin ryhmään kuuluvien ehdotettujen alueiden osalta seuraavat tiedot:
 - alueen yksilöinti (käyttäen alueen 2-tason tai 3-tason tilastoaluekoodia, niiden alueiden LAU 2- tai LAU 1 -koodia, jotka muodostavat vierekkäisen alueen, tai muita kyseisten hallinnollisten yksikköjen virallisia nimikkeitä);
 - alueen ehdotettu tuki-intensiteetti kaudella 2014–2020 (ottaen huomioon tuki-intensiteetin mahdollisen korotuksen 155 kohdan perusteella);
 - alueen kokonaisväestö 153 kohdan mukaisesti.
- 3) Harvaan asuttujen alueiden ja arviointikriteerien 1–5 perusteella nimettyjen ennalta määrittelemättömien alueiden osalta EFTA-valtion on esitettävä riittävät todisteet siitä, että kukin 149 ja 151–153 kohdassa vahvistetuista sovellettavista edellytyksistä täyttyy.

LIITE II

TERÄSTEOLLISUUDEN MÄÄRITELMÄ

Näissä suuntaviivoissa 'terästeollisuudella' tarkoitetaan kaikkia toimintoja, jotka liittyvät yhden tai useamman seuraavassa luetellun tuotteen tuotantoon:

- a) harkkorauta ja ferroseokset; harkkorauta teräksen valmistukseen, metallivalimoissa käytettävä ja muu harkkorauta, peilirauta ja runsashiilinen rautamangaani, lukuun ottamatta muita rautaseoksia;
- b) rautaa, tavallista terästä tai erikoisterästä olevat tuotteet alkumuodossa tai välituotteena: sula teräs, myös valanteina, myös taottavaksi tarkoitetut harkot, puolivalmisteet kuten tankoteelmät, billetit ja laattateelmät, levyaihiot, tinalevyaihiot, kuumavalssatut levyainekset keloina, lukuun ottamatta sulan teräksen valmistusta pienistä ja keskisuurista sula-toista peräisin olevasta valuteräksestä;
- c) raudasta, tavallisesta teräksestä tai erikoisteräksistä valmistetut kuumamuokatut tuotteet: kiskot, ratapölkkyt, sidekiskot, aluslaatat, palkit, raskaat profiilit, vähintään 80 mm, ponttirauta ja -teräs, tangot ja profiilit, alle 80 mm, ja laatat, alle 150 mm, valssilanka, putkien renkaat ja neliöt, kuumavalssattu vanne ja nauha (myös nauha putkia varten), kuumavalssatut levyt (myös päällystetyt), levyt, vähintään 3 mm, leveät laatat, vähintään 150 mm, lukuun ottamatta metallilankaa ja metallilankatuotteita, tankoja ja rautavaloksia;
- d) kylmänä viimeistellyt tuotteet: tinapinnoitettu levy, lyijy-tinapinnoitettu levy, mustalevy, galvanoidut levyt, muut päällystetyt levyt, kylmävalssatut levyvalmisteet, sähkölevyt, tinapinnoitetun levyn valmistamiseen tarkoitettu levy, kylmävalssatut levyt, rullina tai suorina levyinä;
- e) putket: saumattomat teräspotket, hitsatut teräspotket, halkaisija yli 406,4 mm.

LIITE II a

SYNTEETTIKUITUTEOLLISUUDEN MÄÄRITELMÄ

Näissä suuntaviivoissa 'synteetikuituteollisuudella' tarkoitetaan:

- a) polyesteriin, polyamidiin, akryyliin tai polypropyleeniin perustuvien kuitujen ja lankojen yleistyyppien valmistaminen suulakepuristuksella/teksturoinnilla niiden loppukäytöstä riippumatta; tai
- b) polymerisaatio (mukaan lukien polykondensaatio) sen ollessa integroitu suulakepuristuksella valmistamiseen käytettyjen koneiden osalta; tai
- c) mikä tahansa teollinen prosessi, joka liittyy mahdollisen tuensaajan tai muun sen kanssa samaan yhtymään kuuluvan yrityksen nykyiseen asennettuun suulakepuristusvalmistus-/teksturointikapasiteettiin, ja joka kyseisessä liiketoiminnassa on tavallisesti integroitu tällaiseen kapasiteettiin käytettyjen koneiden osalta.

LIITE III

ALUEELLISEN INVESTOINTITUEN HAKULOMAKE

1. Tuensaajaa koskevat tiedot:

- nimi, päätoimipaikan rekisteröity osoite, päätoimiala (NACE-koodi)
- yrityksen ilmoitus, että se ei ole pelastamis- ja rakenneuudistussuuntaviivoissa tarkoitettu vaikeuksissa oleva yritys
- ilmoitus tuesta (sekä vähämerkityksisestä tuesta että valtiontuesta), jonka yritys on jo saanut muihin hankkeisiin kolmen edellisen vuoden aikana samalla 3-tason tilastoalueella, jossa uusi investointi sijaitsee; ilmoitus aluetuesta, joka on saatu tai saadaan muilta tukea myöntäviltä viranomaisilta samaan hankkeeseen.
- ilmoitus siitä, onko yritys lopettanut saman tai samanlaisen toiminnan ETA:ssa hakemuslomakkeen päivämäärää edeltävien kahden vuoden aikana
- ilmoitus siitä, aikooko yritys lopettaa tukihakemuksen jättöhetkellä harjoitetun toiminnan kahden vuoden kuluessa tuetun investoinnin päättämisestä.

2. Tuettavaa hanketta/toimintaa koskevat tiedot:

- lyhyt kuvaus hankkeesta/toiminnasta
- lyhyt kuvaus alueeseen kohdistuvista oletetuista myönteisistä vaikutuksista (esimerkiksi luotujen tai säilytettyjen työpaikkojen määrä, T&K&I-toiminta, koulutustoiminta, klusterin perustaminen)
- kansallinen tai ETA:n oikeusperusta (tai molemmat)
- hankkeen/toiminnan suunniteltu aloitus- ja lopetusajankohta
- hankkeen sijainti

3. Hankkeen/toiminnan rahoitusta koskevat tiedot:

- hankkeeseen liittyvät investointi- ja muut kustannukset, ilmoitettujen tukitoimenpiteiden kustannus-hyötyanalyysi
- tukikelpoiset kustannukset yhteensä
- hankkeen/toiminnan toteuttamiseen tarvittava tukimäärä
- tuki-intensiteetti

4. Tiedot tuen tarpeesta ja sen odotetusta vaikutuksesta:

- lyhyt selvitys tuen tarpeesta ja sen vaikutuksesta investointia tai sijaintipaikkaa koskevaan päätökseen; on mainittava vaihtoehtoinen investointi tai sijaintipaikka ilman tukea.
- ilmoitus, jossa todetaan, että tuensaaja ja hankkeen toteuttavat toimeksisaajat eivät ole tehneet sitovaa sopimusta

LIITE IV

LOMAKE 169 KOHDAN MUKAISEN ILMOITUKSEN TEKEMISEKSI VALVONTAVIRANOMAISELLE

Tuen numero		
EFTA-valtio		
Myöntävä viranomainen:	Nimi	
	Verkkosivut	
Tuensaajan nimi, alvtunnus ja konserni, johon tuensaaja kuuluu		
Tuensaajatyyppi	Pk-yritys	
	Suuri yritys	
Alue, jolla investointi/toiminta sijaitsee	Alueen nimi (tilastoalue ⁽¹⁾)	Aluetukiluokitus ⁽²⁾
Tuensaajan toimiala(t)	NACE Rev. 2 -luokitus ja lyhyt kuvaus	
Tukiosa, kokonaislukuna kansallisessa valuutassa ⁽³⁾		
Tukiväline ⁽⁴⁾	Avustus/korkotuki	
	Laina / takaisinmaksettavat ennakot / takaisinmaksettava avustus	
	Takaus (tarvittaessa viittaus valvontaviranomaisen päätökseen ⁽⁵⁾)	
	Veroetuus tai verovapautus	
	Muu (täsmennettävä)	
Myöntämispäivä	pp.kk.vvvv	
Tuen tavoite		
Oikeusperusta, myös täytäntöönpanosäännökset ja tarvittaessa ohjelma, josta tuki on myönnetty		

⁽¹⁾ Yleensä käytetään tasoa 2.

⁽²⁾ ETA-sopimuksen 61 artiklan 3 kohdan a alakohta ("A"), 61 artiklan 3 kohdan c alakohta ("C"), tukea saamattomat alueet, ts. alueet, joilla ei voida myöntää aluetukea ("N").

⁽³⁾ Bruttoavustusekvivalentti tai riskirahoitusohjelmien tapauksessa julkisten sijoitusten määrä.

⁽⁴⁾ Jos tuki myönnetään useammista tukivälineistä, ilmoitetaan välinekohtainen tukimäärä.

⁽⁵⁾ Tarvittaessa viittaus valvontaviranomaisen päätökseen, jolla hyväksytään bruttoavustusekvivalentin laskentamenetelmä.